

A főpapi ima.

Istenem! Te jobban szeretsz engem, mint ahogyan én szeretni tudok. Add meg azért gyermekednek azt, amit ő — nem tudja — hogyan kérjen Tőled. Nem merek kérni sem kereszteket, sem örömeket, csak egyszerűen megjelenek Előtted és megnyitom szívemet. Lásd meg szükségemet, amelyeket én magam sem ismerek. Lásd meg és cselekedjél velem irgalmasságod szerint. Add, hogy ezentúl az egészséget és az életet csakis azért kívánjam, hogy Te Éretted és Te Benned töltssem el. Akár adsz, akár elveszel, tedd akaratomat összhangzóvá a Tieddel. Bizodalommal és alázatos megadással fogadom gondviselésed rendeléseit. Ámen.

Május 1. — János ev. 17, 1—2. vers. Ennek az imádságnak minden kérése értem, az emberért, a szolgálért hangzott el. Jézus védelmező szeretete dobban felém benne. Nem önmagáért, hanem önmagán keresztül az Övéiért imádkozik. Micsoda végtelen kegyelem, hogy én is, a gyarló szolgál az „Övéi“ közé tartozhatom!

Május 2. — 3 vers. Az örökéletről prédikálok? Van-e bennem ehhez erő? Ha nem ismerem az Istent, nincsen. Ha Isten jelenlétében nem izzik a hitem, akkor kár ezt a szót: örökélet — az ajkamra venni.

De oh én Uram, hiszek... hiszek, légy segítségül nékem, hogy Téged ismerjelek és életem Tebenned majd örökélet legyen!

Május 3. — 4. vers. Istent az az élet dicsőíti valóban, amelyiknek értéke nem a külső kereteitől, helyzetváltozásaitól függ, hanem a kapott és a végzett munkának hűséggel való teljesítésétől. Isten dicsőítésére csak a szolgálat iránti buzgóságban megérett és megtisztult élet méltó.

Május 4. — 5. vers. Abból a dicsőségből, amely az Úr Jézusnak a világ létele előtt eltételezett az Istennél, reám is hullik egy kis fénysugár. Ha Jézus megdicsőítettet, akkor — bizton hiszem és remélem — abban a dicsőségben én is részesülök majd. Azt nem tudom, hogy mennyi tételt el számomra, de az bizonyos, hogy az én életemre is vetődik annyi, amennyi nékem elég.

Május 5. — 6. vers. Nem a magamé vagyok. Jézusé vagyok. Akik a Jézuséi, azok az enyéme is. Felül nem mulható tulajdonjog ez, amelynek élvezése kötelességeket ró rám. Meg kell jelentenem nékik az Urnak nevét, akár ismerik, akár nem ismerik Őt. Ebben a tekintetben nincsen különbség előttem híveim között. Az Igét állandóan kivétel nélkül kell szórnom. Az áldás Isten kezében van. Én csak hálával tartozom Néki, hogy jelenthetem az Ő nevét.

Május 6. — 7. vers. Lelkipásztori és igehirdetői munkám közepette épen akkor érzem a nehézségeket, amikor kézzel meg nem fogható fegyverekkel kell védelmeznem az evangélium szent ügyét és bizonyosságot tennem a gyülekezetben arról, hogy mindaz, amit és ahogyan hirdetek, nem emberi elgondolásaim eredménye, hanem Isten Szentlelkének a műve. Az Ur az, aki megszólaltatja ajkamon az Igét s épen ezért nem lehetek két-

ségeskedő aziránt, hogy elérkezik majd az idő, amikor megtudják híveim, „hogy mindaz tetőled van, amit nekem adtál.”

Május 7. — 8/a. vers. Vajjon elmondhatom-e én is magamra vonatkoztatva ezeket az Igéket? Sokszor megdöbbenően lever az az elszomorító tapasztalat, hogy nem nyújthatom azt, amit kellene, nem adhatom még azt sem, amit én is csak kaptam. De épen mikor ez az önvád sajog bennem, bizonyosodom meg arról, hogy nekem mégis adnom kell.

Május 8. — 8/b. vers. Nem én választottam a gyülekezetemet, nem is ők választottak engem, hanem Isten adta őket nekem és engem ő nekik, hogy az Ő lelke szerinti munkánkban egyek legyünk. Ha tényleg hűsége sen sáfárokodom a reámbízottakkal, ha életem prédikálásom visszatükröződése, akkor reménykedhetem, hogy az enyéim, akiknek lelkét tőlem kéri majd számon az Úr, megismerik és meglátják, hogy az Atya küldött engem.

Május 9. — 9. vers. Boldog vagyok, mert van kikért imádkozzam. Nem a világért, nem az élet javaiért, nem gyönyörért könyörgök, hanem kegyelemért. Ezt a könyörgést várja tőlem az Isten. Elébe kell tárnom azt, hogy valóban az enyéimnek ismerem híveimet. Imádkozom Uram Hozzád, tartsd meg őket a Te első szeretettedben.

Május 10. — 10/a. vers. Ez Igében foglaltak ismételt figyelmeztetést jelentenek számomra. Még csak egy pillanatra se merjem azt gondolni, hogy egyedül én vagyok a gyülekezetben a Mindenható. Nem. „Az enyéimnek mind a tiéd...”

Május 11. — 10/b. vers. „Megdicsőíttetem ő bennük.” Tehát én bennem is. Uram Jézus, ily végtelenül csak Te szerethetsz engem!

Május 12. — 11/a. vers. Azzal, hogy Jézus visszatért az Atyához, nem szűnt meg a földi életüket élő híveivel a kapcsolata, hiszen főpapi imája épen arról a mindeneket magához vonzó szeretetéről tesz bizonyosságot, amellyel Ő még az Atyánál is könyörög érettünk. Az Ő Atyához való menetele út a mi számunkra. Ezen az úton Ő vezérli lábainkat.

Május 13. — 11/b. vers. Milyen sokféleképpen érezte a Mester tanítványaival irántuk való szeretetét, milyen messzire elment, hogy ebben a szeretetben megmaradjon velük és megtartsa őket. Érettük való ezen imádsága azért olyan hatalmas, mert tényleg kifejezésre juttatja azt, amire a Megváltó még élete árán is óhajtozott: „hogy egyek legyenek.”

Május 14. — 12. vers. Hogyan is veszne el csak egy is azok közül, akiket az Atya a Fiúnak adott és akiket a Fiu megtartott és akik ezt a megtartó kegyelmet hitük minden erejével magukba szívták. Megtartatom én is, ha nemcsak hirdetem, hanem kimondhatatlan nagy ragaszkodással őrzöm Megváltómnak rajtam nyilvánvalóvá vált kegyelmét.

Május 15. — 13. vers. Az én örömöm az Úrban van. Örömet Megváltó Krisztusom tette teljessé. Ez a teljessé lett öröm igazán akkor nyilatkozik meg életemben és munkálkodásomban, amikor még a legnagyobb bánat és csalódás jege is felolvad s imádságaimban nem tapasztalok mást, mint boldog örömet azért, hogy van, Aki számomra az örömet megszerezte, megszentelte és engem arra méltóvá tett.

Május 16. — 14/a. vers. Az Ige a miénk. Mindenkinek egyformán adott a lélek táplálására. Jézus határozott szavai ezek: „a te igédet nekik adtam.” Nem mondhatom tehát, hogy én kirekesztettem ebből az ajándékból. Nem menthetem magamat ezzel. Boldog vagyok, hogy az Ige az

enyém is, de még nagyobb a boldogságom, hogy abból élhetek és másokat is éltethetek belőle.

Május 17. — 14/b. vers. Oly világos az, amit Jézus ebben a versben mond. Nemcsak az Igét veti meg a világ, hanem még azokat is, akik életüket az Ige szellemében építgetik. Sokszor még a keresztyének soraiból is előkerülnek azok a világtól elragadtatott lelkek is, akik gyűlölettel fordulnak az Ige teste, az egyház, az Ige hirdetője ellen. De ha ők gyűlölnék is, az Isten szeret!

Május 18. — 15. vers. A teremtés örök rendje a világba helyezett engem. Az én Krisztusom nem azért imádkozik érettem, hogy Isten kivonjon engem a világi életből, megkíméljen annak sok bajától és gondjától, hanem azért könyörög, hogy lelkem a gonosztól megszabaduljon, hogy ne én éljek, hanem Ő éljen énbenem.

Május 19. — 16. vers. Ez a vers megokolja azt, hogy miért kellett Jézusnak érettem imádkoznia. Nem mondhatom azt, hogy elvégeztem lelkipásztori munkámat vasárnapi prédikációm elmondásával, mert ez csak egy része a rábízott és vállalt kötelességeknek. Imádkoznom, szakadatlanul imádkoznom kell, hogy híveimmel együtt el ne merüljek ebbe a világba. Súlyos mulasztás terhelne, ha elfeledkeznék arról, hogy én is és ők is, akik Krisztuséi vagyunk, nem ebből a világból valók vagyunk. Az igazi otthon Isten atyai kebele.

Május 20. — 17. vers. Uram, a Te Igéd igazság! Szenteld meg gyülekezetem lelkét, hogy ez az igazság szent legyen előtte; minden emberi ítéletetés helyébe a Te Igéd igazsága álljon!

Május 21. — 18. vers. A küldetés parancsszava elhangzott. Meghallottam, megértettem. Ugyanakkor azonban átjárta bensőmet a felelősségtudaton kívül a számadás nagy napjától való félelem. Nem szabad, hogy kishitűséggé váljék ez a félelem. Aki küldött, Az támogat is és erősít is engem. Aki elküldött, Ahhoz kell visszatérnem majdan; ha itt hű vagyok, örömmel fogad!

Május 22. — 19. vers. Jézus odaszenteli magát érettem. Csak a vele való szoros összetartozandóságban lehetek és is megszentelt és olyan emberré, aki az Atya akaratával szemben mindig engedelmes és tökéletes odaadással halad előre azon az úton, amely ebből a világból a kereszthez vezet. Nekem a lelkésznek feltétlenül ezen az úton kell járnom gyülekezetemmel együtt, hogy legalább parányi részben, de én is résztvegyek a megszentelés munkájában.

Május 23. — 20. vers. Valóban az imádságok imádsága. Nemcsak tanítványaiért imádkozik Jézus, hanem mindazokért, akik mindenütt minden időben az Ővéinek példájára hisznek majd Ő Benne. Tagadhatnám-e, hogy Jézustól nem azért kapok életemhez, szolgálatomhoz, imádságomhoz erőt és Szentlelkét, hogy minél többeket irányítsak Ő Hozzá! Együtt imádkozunk Vele mindazokért, akik még majd ezután jutnak el az Ő Benne való hitre!

Május 24. — 21. vers. Minél nagyobb a sereg, annál inkább van szükség az egységre. Minél hatalmasabb a vezér, annál jobban van biztosítva a vezetettek között az egységre való törekvés. Mégis azonban a valódi egységet nem a külső hatalom adja meg, hanem a belső, a lélek egysége szerinti közösség. Amint az Atya és a Fiu egyek, azonképen

nekem is minden reámbízottal teljes hitbeli, Isten kegyelmében való egységben kell élnem.

Május 25. — 22. vers. Ezért az egységért odaadja nékem az én Megváltóm az Ő dicsőségét. Semmit sem sajnál tőlem, semmit sem von el tőlem, mindenét odaadja, csak hogy diadalmasan megálhassak a helyen, ahová Ő küldött.

Május 26. — 23. vers. Az, hogy Istennel egy áldott közösségben tölthetem el földi életemet és lelkemet elmeríthetem ennek a közösségnek mély tengerébe, annak az örökkévaló szeretetnek a bizonyága, amellyel csak Isten szerethet engem. „Szeretted őket...” És most is szeret minket. Erről megbizonyosodtam!

Május 27. — 24/a. vers. Ez a szó „akarom” a legfelsőbb fokozata a Mester önzetlenségének. Nem a maga számára akarja, hanem megváltottai számára. Ahol Ő van, ott nekem is el van készítve a hely; ahova Ő elment, oda megyek én is. Nem mintha arra érdemem lenne, nem, — csupán kegyelemből.

Május 28. — 24/b. vers. Nem elég az, hogy méltatlan ember létemre bemenetelem van az Atya házába, hanem még dicsőségben is gyönyörködhetem ott. Meglátom azt a fényes dicsőséget, amelyet a világ alapítása előtt megadott az Atya a Fiunak. — Én Uram és én Istenem, mily nagy a Te irgalmad, még ezt is megadod nékem!

Május 29. — 25. vers. Elimádkozhatom-e én is ezt a verset? Tudok-e a számadás nagy napján mostani híveim közül csak egyet is előállítani, akiről nem én, hanem az Atya elmondhatja: ...ezek megismerték, hogy én küldtelek téged.

Május 30. — 26. vers. Jézus befejezte imádságát. Ő megtett mindent, amit meg kellett cselekednie érettünk. Megismertette velünk az Atyát és arról egész élete munkája élő és beszédes tanubizonyosság, hogy az Isten szeret minket. Imádsága végén nem kér mást, csak azt, hogy az a szeretet legyen közöttünk, mint ami volt Ő Benne. Ha ez megadatik nekünk, akkor Ő minden bizonnyal velem és az Ő nyájával soha meg nem szűnő egységben marad. Erre segélj, oh én Istenem!

Május 31. — Lukács ev. 11, 1. vers. A főpapi ima elmondott ezen a földön s azóta nem egyszer száll fel Istenhez ennek az imádságnak minden egyes kérése. Gyarlóságomban bizony elvesznék, ha nem adna ez az imádság biztatást, reménységet, ha nem eszméltetne fel lelki levertségemből. A tanítványokkal együtt kérem az Urat, hogy tanítson meg imádkozni. Ő tanít. Elmondta előttem, értem a legfelségesebb imádságot. Én is utána mondom. Habár gügyögés az Ő imája mellett az enyém, mégis kedves előtte minden imádságom, melyben az Övéiért és az enyéimért imádkozom.

Istenem! Te ismered lelkemnek állapotát. Bármilyen visszataratana attól, hogy egészen Néked adjam át magamat, add, hogy az most eltávolíttassék, hogy szabad és egyenes legyen az út Te közötted és én közöttem. Nyisd meg szemeimet, hogy lássalak Téged, amint vagy, végtelenül igazságosnak, végtelenül kegyelmesnek. Szólj hozzám az égnek és a földnek mindennapos bizonyásaiban, de mindenekfelett Fiadnak, az én Uram Jézusomnak szavaiban. Ámbár szájalmas teremtség vagyok, mégis kegyelmed

által szövetségben állok Te Veled és színed elé járulhatok és járulok is a Te népedért, mindazokért, akiket örök bölcseséged szerint nékem adtál. Amen.

Fuchs Pál
iharosberényi lelkész.

Tanulmányok.

A lelkipásztor és a szentírás.

(Folytatás).

A fentiekben igyekeztünk megfelelni arra a kérdésre, hogy micsoda a szentírás. Ezekután az a feladat vár reánk, hogy a lelkipásztornak a szentíráshoz való viszonyát tisztázzuk.

A lelkipásztor: *verbi divini minister*. „Azért rendelte Isten az egyházi hivatalt az evangélium hirdetésére és a szentségek kiszolgáltatására.” (Ág. h. V.) Ebben benne van az is, hogy a lelkész csak ez: az ige szolgálja. Itt most nincs időnk se helyünk arra, hogy felsoroljuk: ezzel szemben és e helyett mi mindennek képzelik magukat gyakran a lelkészek és mi mindennek szeretnék őket látni világi és egyházi körök, különösképen manapság. Miután ez így van és másfelől a szentírás az aminek a fentebbiekben megismertük, az ekként megismert és felismert szentírás *teljesen meghatározza* a lelkészi hivatalt, a lelkész munkáját. A lelkészi munka ugyanis amint a maga tapasztalati valóságában előttünk áll, korántsem magától értődő valami. Ezért az Ágostai Hitvallás is szükségesnek látta létjogosultságát megokolni, mikor az egyházi hivataltól azt tanítja, hogy az „institutum est”. *Rendeltetett*, tehát nem pusztán a körülmények okozta szükségszerűség hozta létre, hanem az igehirdetői hivatal alapja, maga az elhívó és megbízást adó ige. (Mt. 28, 18—20.) „Ohne Gottes Sendung kommt kein Wort in die Welt.” (Luther.)

A lelkészi munkát azonban nemcsak megalapozza, hanem teljesen meg is határozza az ige. A lelkészi hivatal: „ministerium docendi evangelii et porrigendi sacramenta.” (C. A. V.) Nem ez is, mégcsak nemis *elsősorban* ez, hanem *teljesen és kizárólag* ez, — vagy pedig *nem* „ministerium ecclesiasticum!”.

Ez a tétel mindenestre legszemléletesebben nyilvánvaló akkor, ha a lelkész *igehirdetői munkáját* állítjuk szemünk elé. Az igehirdetés a catexochen lelkészi munka. Igihirdetés az egyházban történik. Az egyház annyiban egyház, amennyiben az igére hallgat. Az igehirdető maga is *először hallgat* és amit az igéből meghallott, azt hirdeti. Csak annyit hirdethet, amennyit meghallott, csak annyit adhat, amennyit kapott. Mit hallott az igehirdető? Isten ígéjét. Tehát ezt kell tovább adnia és *nem mást*. Az ígét pedig egyedül a bibliából hallhatta meg. A lelkész mint az ige szolgálja a *biblia sáfára*.

Ebből pedig az következik, hogy az igehirdető anyagát kizárólag a szentírásból merítheti, mert az ige parancsolóan meghatározza az igehirdetésnek *forrását, tartalmát, tárgyát, sőt még módját* is. Ha nem akarunk hűtelenek lenni a reformáció örökségéhez, akkor vallanunk kell, hogy a Szentlélek munkája számunkra mindig az írás betűin keresztül válik valósággá. Ez a szilárd megállás az írás talaján, mint amely egyedüli forrása az Isten igaz ismeretének, választ el minket a római katolicizmustól és az újprotestantizmustól, melyek a szentíráson kívül még más kijelentés-forrásokról — s így igehirdetési forrásokból — is tudni akarnak (egyházi hagyomány, természet, történelem, lelkiismeret).

Az igehirdetés tehát tartalmát kizárólag a *szentírás forrásából* merítheti. A szentírás szabja meg az igehirdetés témáját. A szentírásból azonban igen sokféle tartalom és téma volna meríthető. Még akkor is, ha szem előtt tartjuk a „nem belevinni, hanem kifejteni“ (nicht einlegen, sondern auslegen) klasszikus elvét, ha tehát nem magunk visszük bele kedvenc gondolatainkat a bibliaába, hanem engedjük, hogy a biblia maga szabja meg mondani-valóinkat. A kívülről hozott témáknak a bibliaába való beleerőszakolása kétségtől az a bűn, amelyet lelkészek leggyakrabban elkövetnek. Így születnek meg a nem bibliai témájú témaprédikációk. Hasonló az eset amikor mindenáron u. n. „időszerű kérdésekre keresünk feleletet. Az ige üzenete a bűnről és kegyelemről mindennél időszerűbb! Ügyszintén kerülendők a túlrövid textusok, mert ezek többnyire csak mottóul szolgálnak a lelkész egyébként is meglevő s a „mottó“ után kifejtendő „gazdag és mély“ gondolataihoz. Trillhaas szerint a „mottó-pestis“ (sic!) hosszú textusokkal kell leküzdeni. A pusztá biblicizmus maga még nem óv meg az eltévelyedéstől. Szükséges, hogy szüntelenül szem előtt tartsuk: *mi a szentírás*, mert csak így világosodik meg előttünk, hogy *mi nem a szentírás*. Nincs és nem lehetséges helyes exegezis helyes íráselv nélkül!

A szentírás nem u. n. „valláserkölcsei igazságoknak“, örökértékű ideáloknak, vagy általában valamiféle *eszméknek* a könyve. Éppen azért a szentírás nem is világnézeti kézikönyv, amelyben kész programokat találhatunk a világ politikai, társadalmi stb. berendezkedésére nézve. Hanem a szentírásban Isten igéje ítéletet hirdet minden e világi rendszer és minden emberi bölcsesség felett (a szentírásban említett rendszerek pl. izraeli theokrácia, őskeresztyén kommunizmus stb. felett is!) hirdelve a kereszt bolondságát és Isten királyságának elközelítését.

A szentírás azután nem *törvénykönyv*. Sem az erkölcsiség „örökérvényű“ paragrafusai, sem az u. n. keresztyén életfolytatás „arany szabályai“ nem képezik közvetlenül a szentírás tartalmát. Az ige engedelmisséget követel Isten iránt — s ez egészen más, mint egy u. n. „bibliai etika“. A szentírás amikor Isten törvényét, akaratát hirdeti, akkor ezzel egyetemlegesen ítéletet

mond mindenféle emberi erkölcsiség (nemcsak az erkölcstelen-ség!) felett, s az örömhírt hirdeti Isten uralmából.

A szentírás végül nem *építő célzatú példatár*. Nem vallásos személyiségek életrajz-gyűjteménye, ragyogó jellemképek sorozata. A mindenütt szép tanulságot kereső moralizmus számára aligha szolgálhat példaképül Ábrahám, Jákob, Mózes, Dávid, Péter stb. alakja. A szentírásban különben is nem Mózes, vagy Dávid, vagy Nikodémus története — és legkevesebbé Jézus története! — van megírva, hanem Isten cselekedeteinek története Mózes stb. életében, Isten munkája embereken és emberek által. E törekeny cserépedényekben, emberi bűnökön, nyomorúságon keresztül is egyedül az Isten dicsősége ragyog felénk! *Soli deo glória!*

A szentírás tartalma tehát: ítélet és kegyelem, egyúttal és egyszerre az ember és világa felett. Elközelített Istennek országa, — íme a fejsze a fák gyökerére vettetett, — de új eget és földet várunk az Ő ígérete szerint!

Ezzel már reá is mutattunk voltaképen az igehirdetés tárgyára: Az igehirdetés tárgya a szentírás középponti mondani-valója: a Jézus Krisztustól szóló evangélium. Ezért nem keresztyén igehirdetés az, amely nem Krisztusra mutat. Ő minden igehirdetés tárgya és egyben igazi alanya is.

Az ige azonban nemcsak a tárgyat, de a módját is megszabja az igehirdetésnek. Az igehirdetés nem szabad beszéd, hanem kötött, a szentíráshoz kötött beszéd. Előfeltétele az alapos (sohasem elég alapos!) ex- egezis, kifejtés. S itt a főszabály: engedni, hogy az írás önmagát fejtse ki. Azonkívül, az írás beszédét sohasem egyedül hallgatjuk, hanem az *egyházban*: azokkal együtt, akik valaha szintén hallgatták. A szentírást mindig tekintettel az *atyákra* és a *hitvallásokra* olvassuk. Végül: a szentírást egyedül a *Szentlélek* nyithatja meg előttünk. Ha maga a Lélek meg nem világosít minket, hogy érthessük az írásokat, akkor semmiképpen nem érthetjük azokat. (Luk. 24, 45.) „Krisztus nélkül hiába szorongatod kezedben a bibliát, semmit nem érsz vele!“ (Luther.)

Amit az igehirdető így megértett és meghallott az igéből, azt kell továbbadnia a gyülekezetnek, — természetesen *tekintettel annak adottságaira és a pillanatnyi helyzetre*. Erre vonatkozólag mondja találóan Barth: „Hogy mit prédikáljunk, azt mindig újra meg kell találnunk ott, ahol az egész *írás összefüggésében* megértett textus üzenete találkozik ezzel és ezzel a gyülekezet-tel, itt és most.“ Ez a „tekintettel“ azonban nem jelenti a meghallott igének megmásítását, vagy mindenáron való „alkalmazását“, a fennálló körülményekhez és igényekhez való idomítását. A homiléta munkája valóban nem ebben áll! Közkeletűen elterjedt vélemény szerint ugyan: „a bibliamagyarázat még nem prédikáció. Minél alaposabb az exegézis és minél gyakorlatibb a prédikáció, annál mélyebb szakadék tátong a kettő között, mert az

igehirdetés lényegalkotó vonása éppen az alkalmazás.“ Ezzel szemben a reformátori értelemben vett igehirdetésben az explikáció és applikáció egymástól való elválasztása nem lehetséges. Mindez együttvéve pedig azt jelenti: az igehirdető nem szónok és nem agitátor, akinek minden eszköz elég jó arra, hogy hallgatói érdeklődését lekösse, vagy figyelmét felköltse. Mindig az ige fegyelme alatt áll, mely nemcsak mondanivalóját szabja meg, hanem a közlés módját is. Ez pedig nem lehet más, mint a tolmácsolás. Leolvasása annak, ami a biblia tábláira írva van és a gyülekezetnek odaállítása e táblák elé, de úgy, hogy ő is el tudja olvasni azt, ami írva van, tehát *a maga nyelvén: magyarul!* Lelkészi és ez egyenlő: igehirdetői munkánk legégetőbb feladata a *bibliát megint magyarra fordítani!* A huszadik század magyarjainak nyelvére. Károli Gáspár megtette annak idején a magáét. Most rajtunk a sor. A szentírás megfakult értelmét veszített szavait kell tolmácsolnunk, a megüresedett fogalmat *megtölteni a régi, örök tartalommal.* Betüzni a gyülekezettel együtt a bibliát. Mint ábécés könyvet, melyet újra meg kell tanulnunk olvasni. *Pisztisz, agapé, charisz, apolytrószisz, katallagé, bazileia, kyriosz, kozmosz, hamartia, dikajoszné* — kell, hogy megszólaljanak végre valahára magyarul! *Isten beszélni akar a magyar néppel, örök igéje által s eszközei a prédikátorok.* Jaj nekik, ha a tolmács szerény, de emberfelettien nehéz szolgálatát vállalni nem akarják, nem merik, — és átengedik a hamis prófétáknak!

Micsoda is tehát az igehirdetés? „Az igehirdetés emberi beszéd, amelyben és amely által Isten maga beszél, mint egy király követének ajkával —, s amelyet úgy kell meghallgatnunk s befogadnunk, mint amelyben s amely által Isten maga beszél; tehát hitben kell hallgatnunk.“ (Bartha.) Az igehirdetés tehát csoda. Mert kell, hogy az igehirdetés igévé legyen — aminthogy az ige maga sem más, mint egyszer megtörtént igehirdetés: a próféták és apostolok igehirdetése. Kell tehát, hogy az igehirdetés ne maradjon pusztán Istenről szóló emberi beszéd, hanem az *Isten megszólításává váljék a gyülekezethez.* S ez olyasmi, ami nem áll a mi hatalmunkban, ehhez Istennek három csodája kell. (I. Kor. 2, 6—16. és II. Kor. 3, 4—16.) *Az első csoda az, hogy az igehirdető maga megérti az igét. A második, hogy hirdetni tudja. A harmadik, hogy ezt a gyülekezet mint Isten igéjét megérti és befogadja. Mind a három csoda a Szentlélek műve, aki nélkül semmit sem cselekedhetünk.* „Sine spiritus sancti illuminatione verbo nihil agitur.“ (Calvin.) „Azért hát bizonyos vagyok, hogy mikor a szószekre lépek és prédikálok, nem az én beszédem az többé, hanem a nyelvem Isten tolla.“ (Luther.)

Láttuk az eddigiekben, hogy a szentírás milyen döntően meghatározza a lekipásztor igehirdetői munkáját. De hát vajjon szolgálatának többi területére nincsen befolyással? Erre a kérdésre felelünk meg a következőkben.

A lelkész teologus. Olyan valaki, akit a *theou logosz* megragadott és ezért annak szolgálatában áll mindenkor. Az *igét szol-*

gálja akkor is, mikor nem kimondottan az igehirdetés szolgálatát végzi, hanem egyéb lelkési teendőit. A lelkipásztorkodás, a liturgia, a szeretetmunka, az ifjúság oktatása, a lelkész azon tevékenységei, melyek a missziói küldetésben és a „nagy parancsolat” iránti engedelmességben lelik alapjukat és értelmüket és amelyek a maguk sokféleségében a egyházi élet egyre szövevényesebb organizmusából termelődtek ki. A lelkész ezeket a munkákat is mint az ige szolgája végzi, mert az ige nemcsak centrális, hanem totális igénnyel lép fel a lelkész szolgálatával szemben.

Ezzel éppen nem azt akarjuk mondani, hogy a lelkésznek minden munkája kell, hogy igehirdetés legyen, sőt *lényegbeli különbség áll fenn a lelkész igehirdetése és egyéb munkája között.* Ez folyik abból a megállapításból, hogy az igehirdetés a Szentlélek csodája, amelyben és amely által Isten maga beszél — ha neki tetszik — a gyülekezethez. Ezzel szemben, az egyházi élet egyéb megnyilvánulásai úgyis mint lelkési munka lényegileg az embernek, mint egyháznak Isten ezen megszólító igéjére adott válasza, — felelet, visszhang, hálából és engedelmességből a megtapasztalt kegyelemért és a megértett igével szemben. Ez persze nem zárja ki azt a — nem emberi — lehetőséget, hogy esetről-esetre ezek is igehirdetéssé váljanak: Isten szeretetéről, kegyelméről szóló bizonyágtevéssé. De semmiesetre sem lehet céljuk, hogy az *akarjanak* lenni. Az igehirdetés tehát minden egyéb egyházi munkának elengedhetetlen előzménye és feltétele.

A *lelkipásztorkodás*, minden esetre az igehirdetéshez legközelebb álló szolgálata a lelkésznek. Asmussen szerint a lelkipásztori munka lényege: személyhez szóló igehirdetés. Tehát nem emberi vigasztalás, gondoskodás, hanem az egyetlen vigasztalásra való figyelmeztetés. (Ján. 16, 33.) Mégis félreismerhetetlen az a vonása, hogy felelet Isten elhangzott igéjére. A *liturgia*, ének és imádság az istentisztelet organikus rendjében is nyilvánvalóan a hallott igére és a szentségekben közölt kegyelemre való hálás, magasztaló felelete a gyülekezetnek. Épp azért a liturgia feleletét az ige határozza meg. Nem érdemli meg tehát a liturgia nevet az olyan felelet, amely nem az igére felel. (Racionalista, moralista énekek, terjengős, általános jellegű, u. n. homiletikai imádságok.)

A szeretetmunka ma szociális munka néven igen sokat emlegetett egyházi munkaág. Egyesek szerint az egyház legfőbb kötelessége, mint amellyel egyedül bizonyíthatja létjogosultságát s amellyel egyedül szerezhet hitelt különben üres prédikálásának. Sőt: ez az igazi prédikáció. Ezzel szemben valójában éppen nincs ilyen direkt bizonyágtevő jellege, hanem elsősorban az egyház Ura iránti engedelmesség kell, hogy alapja legyen. Nem szociálpolitikai, nem is egyházpolitikai megfontolásokból folyik, de még csak nem is „térítési csapda” az egyébként megközelíthetetlen „báránykák” számára, hanem a nagy parancsolat teljesítésére irányuló igyekezetből fakad az egyház szeretetszolgálata.

Mint ilyenről mondja róla Trillhaas: „ez legfeljebb csak kommentár az igehirdetéshez, de sohasem pótolhatja azt“.

Az egyház ifjúságának oktatása végül, ma nem kevésbé áll az érdeklődés középpontjában. A totális igénnyel fellépő evilági hatalmak a mindenhatónak vélt nevelés által igyekeznek maguknak biztosítani az ifjúságot s így a jövőt. Az egyházi jövőjéért aggódó lelkek az ifjúság egyházi nevelésében látják az egyház jövődjének zálogát, s ezért az egyházi oktatást direkt missziói eszköznek tekintik. Pedig e helyen több józanság kívánatos. Az egyházi oktatás inkább csak előkészítője az igehirdetésnek, az ógyházi katechumenátus példájára. Objektív alapja a keresztség, motivuma az Úr parancsa (Mk. 10.) eszköze a szentírás és az egyházi tanítás, célja előkészíteni a gyülekezet istentiszteleti életére, az oltári szentség vételére.

A fentiekben vázoltuk az ige totális elhatározó és meghatározó igényét és jelentőségét a lelkészi munka egészére nézve. A lelkészi hivatalt az ige hívja életre és alapozza meg: tartalmát s módját minden vonatkozásban Istennek a szentírásban kijelentett igéje formálja és irányítja. Ezekután essék még néhány szó a *lelkésznek a szentíráshoz való személyes viszonyáról*.

A lelkész teológus. Márpedig: *theologus in scriptura sacra nascitur*. Egészen egyszerűen ez annyit jelent, hogy a *lelkész bibliaolvasó ember*. Óvakodnánk azonban ilyenféle kifejezések használatától, hogy: „a lelkész benne él a bibliában.“ Az a naiv biblicizmus, amely így gondolkozik, elfelejti, hogy a szentírás, vagy Isten igéje számunkra, — vagy ha nem az, akkor semmivel sem több mint a világirodalom egyéb könyvei. Márpedig Isten igéjében nem lehet benne élni, mert Isten igéje a lelkész számára is mindig és mindig újra *verbum alienum*, idegen, az ő emberi gondolatait és érzéseit, emberi életét fölöttébb zavaró, nyugtalanító, mindent megkérdőjelező, kívülről hozzá betörő beszéd. A lelkész tehát Isten *igéjéből* él — hogyan is lehetne ez másképp, hisz az ige szolgálja, — és még inkább *Isten igéjének aspektusa alatt* él. Tény azonban az, hogy a lelkész mindennapi munkájában az *igével* él. És eközben hamar elfelejti, hogy őt *nem a biblia használatára, hanem az ige szolgálatára* rendelte el az Isten. Ebből a végzetes megfeledezésből fakadnak a lelkész bibliához való viszonyának speciális kísértései.

Ez a kísértés főképp abban áll, hogy a lelkész csupán textusgyűjteményt lát a bibliában. Anyagot, amely munkavégzését megkönnyíti, hitoktatási anyagot a vallástanítás számára és „valóságos gondolatok“ bőséges lelőhelyét prédikációi számára. Így azután odajut, hogy bibliáját nem tudja többé *olvasni*, mégkevésbé *hallgatni* (az írott szöveget is lehet hallgatni!), hanem csak *használni*, mint iparos az ő szerszámát.

Ezt a veszedelmet némelyek úgy vélik legyőzhetni, hogy sürgetik a lelkész *egyéni szempontból való bibliaolvasásának* kiterjesztését hivatásos munkájára is. Vagyis: igehirdetésre való előkészület közben ne azt keresse, hogy mit mond a Lélek a gyü-

lekezetnek, hanem, hogy mit mond neki. Ezzel a megoldási kísérlettel a korlátlan szubjektivizmusnak nyitunk kaput. Mert ezzel azt a követelményt állítjuk fel, hogy csak azt prédikálhatja a lelkész, amit maga is átélt, megtapasztalt. E mögött pedig az a megfontolás rejlik, hogy a lelkész a maga személyes tapasztalatával garantálja és életével hitelesíti a hirdetett igét. Isten ígéje azonban egyfelől nem szorul garanciára, másfelől az ígét egyedül a Szentlélek hitelesítheti. Azok tehát, akik ilyen kíváncsakkal lépnek fel, meg akarják kerülni a *hitet*. Isten ígéretét és kegyelmét ugyanis csak *hinni* lehet, de sem szemléltetni, sem emberi élettel megpecsételni nem lehet. Sőt éppen annak ellenére kell hinni, hogy nem látunk, nem érzünk belőle semmit, — *azért kell hinni, mert írva van.*

Ha tehát a hit vonaláról letérünk, a helyzet így alakul: a lelkész szüntelen azt keresvén az ígében, ami neki szól, végül is tekintetét egyre jobban elfordítja *az ígéről saját magára*. Élményeket és tapasztalatokat keres. Ez talán egy darabig menni fog, de elérkezik egy időpont — és minél őszintébb, annál hamarabb, — amikor hiába keres már ilyeneket, mert nem talál. Ezután vagy hazudni fog, vagy jön a lelki összeroppanás. Ez azonban csak az egyik baj. A másik és a súlyosabb az, hogy az ige objektív tartalma elsikkad s az engedelmes ex-egesis helyét az egyéni „beleérzés“ önkényes magyarázatása foglalja el.

A szubjektivistikus kísérlet tehát nem megoldása a kérdésnek. Ezzel a kísértéssel szemben az egyetlen lehetséges védekezés: szüntelen szem előtt tartani azt, amit a szentírás és az ige egymáshoz való viszonyáról mondtunk. Aki tudatában marad annak, hogy a szentírásból az ő Ura és Királya szól hozzá, az irtózik még a gondolatától is a „szentírással való foglalkozásnak“. Az tudja jól, hogy nem ő foglalkozik a bibliával, hanem az *ige foglalkozik övele*, — s ez is csak akkor történik meg, ha Isten akarja! —, ő nem cselekvő alany, hanem csak eszköz az Úr kezében. Megragadott és rabul ejtett ember, aki a gyülekezetben és azzal együtt hallgatja, hogy mit üzen a Lélek a gyülekezetnek, *melynek ő is tagja!* Tudja, hogy az igehirdetés „mérnyolet“ — bűnös ember beszéde a szent Istenről —, de mégis megteszi ezt a lépést, mert hiszi, hogy Isten véghez fogja vinni csodáját az igehirdetésben: *a bűnös ember beszédében szólani fog ő maga. Amit hirdet, azt nem azon a jogon hirdeti, mert megtapasztalta, hanem mert parancsa van rá.* Ő is benne áll a hívők gyülekezetében és velük együtt hiszi, hogy Isten megcselekszi, amit megígért. Azért nem lehet számára a szentírás textusgyűjteménnyé, mert *nem textusokról prédikál, hanem az ígét hirdeti.*

Sokkal súlyosabb kérdés azonban ebben a vonatkozásban a lelkészi szolgálat *insége*. Már utaltunk arra a feszültségre, amelyet az a tény okoz, hogy a lelkész mint bűnös ember hirdeti a szent Isten ígét. Ezt a feszültséget az evangéliumi lelkészi hivatalnál nem enyhíti semmiféle apostoli successió, vagy másféle

feloldozó kenet (character indelebilis). Sőt minél hűségesebben, egyedül csak az ige szolgája akar lenni, annál jobban érzi hívátásának nehézségét. És itt nem csupán arra a feszültségre gondolunk, amit az az egyszerű tény okoz, hogy a legjobb igyekezet mellett is szakadék tátong a lelkész élete és igehirdetése között. „Vizet prédikál és bort iszik“, — ez a valóban nemcsak haszontalan szolgákra ráillő, hanem minden lelkiismeretes lelkész életét megkeserítő valóság még egyelőre csak morális síkban mutatja a lelkészi szolgálat inségét. A szubjektivisztikus kísérlet ezt is úgy próbálja megoldani, hogy a bibliának mindteljesebb mértékben a lelkész egyéni életére való alkalmazását sürgeti. Így törvénykönyvet csinál belőle. Öszövétségi mintára paragrafusokkal veszi körül családi, egyéni életét. Ha keserű erőfeszítéseinek kudarca idejében meg nem győzi ez út járhatatlanságáról, a keserű gyümölcsök később fognak mutatkozni: megsavanyodott életfelfogás, farizeizmusba kergetett család.

Az igazi inség ezzel szemben akkor tör a lelkipásztorra, amikor mindjobban megérzi a reá bízott hirdetendő ige „*verbum alienum*“ voltát. Irtózik az igehirdetéstől, nemcsak azért, mert tudja méltatlanságát, hanem azért is, mert *nem akarja* az igét hirdetni, amely tőle is hitet követel, amely az ő életének fáját is fejszeként döntögeti, amely őt is megtérésre hívja. Feszülő belső erők tiltakoznak az igehirdetői szolgálat vállalása ellen. Ez a belső tiltakozás az igehirdető lázongása az általa hirdetett ige ellen, ez az igehirdetői szolgálat permanens insége, állandó szorongattatása. Nem pusztán a drótvezeték ellenállása ez a benne keringő elviselhetetlenül magas feszültségű árammal szemben — ez csak az ember tehetetlenségi momentuma volna az Istennel szemben —, hanem ez a drótbán már benne keringő elmentéses áramnak az ellenállása a betörő idegen áram: Isten igéje ellen! Ez a bűnös ember ellenkezése a szent Istennel. Ez az ördög munkája.

Jézus Krisztus azonban azért jött, hogy az ördög munkáit lerontsa. Ő az erősebb. Ő az, aki megtisztítja szolgálát, hogy sok gyümölcsöt teremjenek. Minden igehirdetést kell, hogy megelőzzön az ördögűzés, melyet a Szentlélek hajt végre az ige szolgáin. Néha ez talán nagyon észrevétlenül megy végbe, úgy, hogy készülés közben egy szelíd hang felszólít saját gondolataink feladására. Néha azonban keserves vívódások közepette és kell is, hogy így legyen. Nem is lehetséges másképpen az igehirdetés csodája, mint úgy, hogy ez ige először az igehirdetőre zúdít krízist. Ez a krízis *permanens krízis*, amelyben meg kell állani, ki kell tartani — halálig. Mert csak ebbe a krízisbe, hangozhat bele az örömhír, a mindig új evangélium. (Luk. 22, 31—32.) Az igehirdető szüntelen ítélet alatt álló és mindig újra megkegyelmezett ember. *Rettenetes dolog igehirdetőnek lenni, de Isten kegyelméből lehetséges.* „... licet uti sacramentis que per malos administrantur ... et sacramenta et verbum propter ordinationem et mandatum Christi sunt afflicta, estiamsi per malos exhibean-

tur". (C. A. VIII.) Ez az igehirdető vigasztalása és reménysége. Ez óvja meg a kétségbeeséstől és rajongástól, attól, hogy túlságos fontosságot tulajdonítson önmagának. Ez őrzi meg józanágát és munkakedvét, mert ez az ígéret erősíti hitét. *Ordinatio et mandatum Christi...* — ez egyben az igehirdetés objektív biztosítóka is: Isten ígéje nem tér vissza üresen! *Nem mi viseljük a hivatalt, hanem a hívás hordoz minket!*

Lutheri egyházunk ezen a ponton elhatározó módon a szakramentumokra mutat. „*De usu sacramentorum docent, quod sacramenta instituta sunt non modo ut sint notae professionis inter homines sed magis ut sint signa et testimonia voluntatis dei erga nos.*” (C. A. XIII.) Gyarló és bűnös emberi természetünk számára, a gyarló emberi ajakról elhangzó igehirdetés megerősítésére, kegyelmének pecsétjéül rendelte Isten a szentségeket. Rettegő lelkipásztorok, bűnös igehirdetők, méltatlan szolgák vigasztalására. Mert abban van a szentségek vigasztalása, hogy nagyobb Isten a mi szívünknel és az ő kegyelme győzedelmeskedik minden kételkedésünk és hitetlenségünk felett.

A lelkési hivatal *igeszolgálat*. A bűnös emberi ajkon megszólaló Isten ígéje, az igehirdetés: csoda. A prófétákon és apostolokon végbement csoda ez, az *ige testté levésének csodája*. Ugyanezt a csodát szemléljük álmélkodva önmagunkon, valahányszor megtörténik. *Útját egyengetendő mindent el kell követnünk, de bekövetkezéséért semmit sem tehetünk.* „Ha próféták és apostolok csatatkozhatatlanok volnának, akkor semmi csodálatos sem volna abban, hogy az Isten ígését szólják, — de miképpen lenne az akkor Isten ígéje? Isten kegyelme csodát tesz bűnös embereken: ez történik a szentírásban és ugyanezt cselekszi ő ma is velünk.” (Barth.)

Groó Gyula

ehker. missz. m. lelkész.

Vasárnapi és ünnepi beszéd-vázlatok.

Elküldöm tihozzátok a Vigasztalót.

Husvét utáni 4. vasárnapra. Délélőtt.

János ev. 16, 5—14.

I. Ennek a mai evangéliumnak szomorú a hangja és tartalma. Jézus az elválásra készíti elő tanítványait. Ez számukra szomorúságot, próbatételt és megrázkódtatást jelent. A búcsúzás és elválás mindig ez az ember számára. De ami a tanítványoknak búcsúzás, az az Úr számára: hazamenetel. „Most pedig elmegyek ahhoz, aki engem küldött.” (5. vers.) Ebben a légkörben és helyzetben hangzik el az a beszéd, amelyet evangéliumunk tartalmaz. Isten népe ilyenkor nem merenghet el azon, hogy milyen nehéz is lehetett úgy Jézus, mint a tanítványok számára az az óra. Az igehirdetés célja sem lehet ennek a nagyon tetszetős és az érzelmre könnyen ható témának feszegetése és kiszínezése. Isten népe ilyenkor is csak egyet tart fontosnak: mit mondott az Úr. Ott, amikor a búcsúzásra gondolt s azoknak, akiket elhagyni készült. Mindenek előtt azt mondja: jobb néktek, hogy én elmenjek... (vers 7.) Ez ellen bizonyára tiltakozott valamennyi. Jaj nekünk, ez a fájdalmas kiáltás hagyta el mindegyik ajakát, amikor arra gondolt, hogy az Úr elhagyja őket. Uruk, vezérük, erőségük, barátjuk, mindenük volt s éppen ezért elmenetele mindennek az elvesztését jelentené. Hogy mi az embernek a „jó“, vagy a „jobb“ s mi a „jaj“, azt legtöbbször önző, egyéni és emberi szempontok döntik el. Isten legtöbbször, vagy legalább is sokszor másként ítél és másként látja a dolgokat, mint mi. Világkormányzó bölcs szeretete sokszor formál emberi jajból kimondhatatlan jót. Így van most ez itten is! Nézzük most már, mivel vigasztalja Jézus tanítványait a jövőt illetőleg, mivel erősíti őket, hogy az elkövetkezendők meg ne semisítsék őket.

II. „Ha el nem megyek, nem jó el hozzátok a Vigasztaló: ha pedig elmegyek, elküldöm azt tihozzátok.” Az Úr tehát a Vigasztalóval vigasztalja tanítványait. Ez a Vigasztaló Istennek Szent-Lelke. Nem lesztek tehát egyedül, mert elküldöm Őt hozzátok. Az én elmenetelem jelenti az Ő eljövetelét. Az én búcsúzásom az Ő érkezését. Elküldöm hozzátok a Vigasztalót... ez az első vigasz, amellyel tanítványait ellátja.

Csodálatos vigasz ez! Ha emberek hosszabb vagy rövidebb időre elhagyják egymást, így szokták vigasztalni egymást: majd gondolok rád, írni fogok, nem felejtlek el... stb. Milyen más az Úr búcsúszava: elküldöm ti hozzátok a Vigasztalót, tehát veletek leszek ill. maradok. A Lélek által, aki velem egy és ugyanaz.

Keresztyén hitünk egyik alapja éppen ez. Hogy Jézus a Szent Lélek által még ma is velünk van. Nem szakadt el tőlünk, csak hazament s Lelke által végzi ugyanazt a munkát és szolgál-

latot, mint 2000 évvel azelőtt. — Ez a Lélek azután „megfeddi a világot bűn, igazság és ítélet tekintetében. Bűn tekintetében, hogy nem hisznek én bennem; és igazság tekintetében, hogy én az Atyához megyek és többé nem láttok engem; ítélet tekintetében, hogy e világnak fejedelme megítéltetett.“ (8—11. vers.) Mit jelent ez? A Jézus által küldött Lélek tehát megfeddi a világot — a bűnös, Istentől elfordult világot, amelyen az ördög uralkodik — először is bűn tekintetében, hogy nem hisznek én bennem. Megmutatja, közli, hogy az egyetlen főbűn és ősbűn: a hitetlenség. Az Ige tehát nem sorol fel egyes elterjedt és jellemző bűnöket, hanem mindezek okára és forrására mutat rá. S ez a hitetlenség, „mivelhogy nem hisznek én bennem.“ A Szent Lélek azután megfeddi a világot igazság tekintetében, hogy „én az Atyához megyek.“ Tehát megmondja, közli és pedig ítélet és feddésné, hogy Isten előtt csak egy igazság létezik és érvényes, amelyet Jézusnak az Atyához való menetele szerzett nekünk. Önigazság és önmegváltás, tehát lehetetlenség és kizárt dolog. Számunkra és a világ számára csak egy igazság létezik s ezt Jézusnak bűnt és vétket eltörlő áldozati vére szerezte. Tehát minden gőgnek és önteltségnek, amely ezt az igazságot kisebbitné vagy elhalványíthatná, el kell tűnnie s meg kell ítéltetnie. S a Jézus által küldött Lélek megfeddi a világot „ítélet tekintetében pedig, hogy e világnak fejedelme megítéltetett.“ Tehát megmondja, közli és pedig ítéletként, hogy e világnak fejedelme, tehát az ördög már megítéltetett. Rab, s nem teheti azt, amit akar. Olyan, mint egy veszedelmes kutya... de láncon. Rángathatja azt, dühösen ugathat is, s aki túlközel merészel hozzá, azt meg is haraphatja, de aki megfelelő távolságban tartja magát tőle — annak nem árthat. E világ fejedelme rab, már legyőzték, csak nem ismeri be, nincs ereje már, bár erőlködik... micsoda ítélet ez azok számára, akik e világhoz tartoznak s ennek a fejedelemnek szolgálnak.

„Még sok mondani valóm van hozzátok, de most el nem hordozhatjátok. De mikor eljő amaz, az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra. Mert nem ő magától szól, hanem azokat szólja, amiket hall és a bekövetkezőket megjelenti néktek.“

Jézus tehát Isten Szentlelkéről nemcsak azt mondja, hogy a vigasztalás Lelke, hanem, hogy az az igazságnak Lelke. A Léleknek e munkájáról mondja Luther a Nagy Kátéban: „Mert nem tudnánk soha, se te, se én megismerni a Krisztust, sem hinni benne, sem Urunkká tenni, ha a Szentlélek fel nem ajánlaná nekünk és szívünkbe nem adná mindazt az evangélium hirdetése által. A mű kész és befejezett, mert Krisztus szenvedése, halála és feltámadása stb. által megszerezte számunkra ezt a kincset. De ha a mű titokban maradna, hogy senki sem tudna róla, akkor kárba veszne az egész. Hogy azonban ne maradjon ez a kincs eltemetve, hanem felhasználhassuk és élvezhessük, azért küldötte és hirdettette Isten az ígét s adta a Szentlelket benne, hogy a Szentlélek tárja elénk és tegye sajátunkká ezt a

kingset. Így tehát nem más a megszentelés, mint az elvezetés az Ur Krisztushoz...“ (III. hitágazat magyarázata.)

Micsoda hatalmas vigasztalás a tanítványok számára ez a kijelentés. Az igazságnak Lelke elvezérel minden igazságra. Nem rövidülnek tehát meg, sőt amit most nem hordozhatnak el, még ez is sajátukká lesz a Lélek vezérlő munkája által. Nem tévedhetnek el, mert előttük megy valaki, aki vezeti őket s mutatja az utat, nem kell megállaniok a fél úton, mert *minden* igazságra vezérel el. Tehát tökéletes a Léleknek ez a munkája. Az igazságnak Lelke volt az, amely nem engedte a tanítványokat megállani a félúton, de ez tartotta vissza őket a rajongás veszedelmétől is. S ez a Lélek az, amely megállani késztet, ha túllépjük a tanítványoknak kijelölt utat, de ez hajt előre s vezet tovább, amikor félénken félmegoldások és féleredmények árnyékában bizonytalankodunk. Az igazság Lelke elvezérel... így hangzik Jézus ajakán a biztatás és vigasztalás.

„Az engem dicsőít majd, mert az enyéből vesz, és megjelenti néktek. Mindaz ami az Atyáé, az enyém: azért mondtam, hogy az enyéből vesz, és megjelenti néktek.“ (14—15. vers.) Jézus tehát azt mondja a Szentlélekről, hogy a vigasztalás Lelke, az igazságnak Lelke és a dicsőítés Lelke. Azt olvassuk egy német teológusnál: Az Úr határozottan hangsúlyozza, hogy az igazság Lelke őt dicsőíti majd meg, hogy mindent az övéből vesz. A Szentlélek tehát nem vezet el Krisztus mellett, vagy fölötté el, hanem hozzá és megtart nála. Azt igéri tehát Jézus tanítványainak: Minden homályt és kétséget ez a Lélek oszlat majd szét, minden titkot és rejtélyt majd ez a Lélek fejt meg. Minden találgatást majd ez a Lélek tesz bizonyossággá. „Engem dicsőít majd“, ez azt jelenti: Néktek most sok minden érthetlenség és titok. Az, hogy miért kell elválnom tőletek, az, hogy miért kellett sok mindennek úgy történnie, amint lett, de majd ez a Lélek megvilágít, megdicsőít mindent, engem is és ami ma még számotokra rejtély, az tökéletesen láthatóvá és érthetővé válik majd számotokra.

Micsoda hatalmas vigasztalás ez is a tanítványok számára! A vigasztalás Lelke elvezérel minden igazságra, az Igazságnak Lelke megdicsőíti majd az Urat. S micsoda útmutatás egyúttal mindenki számára! Hogy valóban a Szent Lélek, avagy a mi saját énünk vezet-e, ennek egyetlen, de csalhatatlan bizonyítéka és kritériuma: Az Úr dicsőített-e általunk, avagy saját dicsőségünknek szolgálunk.

III. Elküldöm hozzátok a Vigasztalót, ez Jézusnak a Lélekkel való tökéletes egységét jelenti; mindaz ami az Atyáé, az enyém. Ez Jézusnak az Atyával való közösségét és egységét hirdeti. Így válik ez az evangélium is a Szentháromság egy igaz Isten csodájának hirdetőjévé. Az Atya elküldötte a Fiút, hogy senki el ne vesszen, a Fiú a Szentlelket, hogy senki el ne tévedjen s ez a Lélek munkálkodik s dicsőíti a Fiút s magasztalja az Atyát. Így válik a Lélek az Atya és Fiú kijelentésének befejezőjévé. A Szentlélek által való kijelentésnek nem lehet hozzá-

tennivalója a Jézus Krisztus által való kijelentéshez, mondja Barth. Örök titok ez, amely ebben a világban soha meg nem oldható, amelyet azonban látni fognak mindazok, akik e Lélektől engedik magukat vezettetni.

Weltler Ödön
rajkai lelkész.

Minden felülről...

Husvét utáni 4. vasárnapra. Délután.

Jakab lev. 1, 16—21.

I. Egy tévedésre, illetve tévelygésre akarja híveit Jakab apostol felhívni. T. i. arra, hogy senki sem mondja, hogy az Istentől kísértetik. Tehát már akkor is voltak emberek, akik a bajt, a gonoszt és a bűnt felülről származtatták s így minden felelősséget és következményt igyekeztek maguktól elhárítani. Ne tévelyegjetelek szeretett atyámfiai... inti és óvja ezeket a lelkeket az apostol.

II. „Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való, és a világosság Atyjától száll alá, akinél nincs változás, vagy változásnak árnyéka,” hangsúlyozza ezekkel szemben az Úr tanítványa. Ennek a megállapításnak kivonatos formáját a pogány is vallja. Minden felülről száll alá... ő is érzi, hogy ennek a világnak a súlypontja a világon kívül és felül kell, hogy legyen. Ő is látja, hogy az ember milyen parányi és gyenge az-azal szemben, aki felettünk van és létezik, ő is hiszi, hogy rajta kívül, az emberen kívül van még valami, vagy valaki, aki döntően beleszól ennek a világnak életébe és útjába, de ez a „minden felülről” elvész a személytelenség és bizonytalanság sivatagában. S ez a bizonytalanság csak fokozza az ember kíváncsiságát, de feleletet soha nem kapunk életünk és sorsunk kérdésére. Az apostol bizonyágtevése még csak nem is így hangzik: Minden jó adomány és tökéletes ajándék az Istentől származik, hanem azt vallja és hiszi: Minden jó adomány és tökéletes ajándék felülről való és a világosságok Atyjától száll alá. Minden jó az Atyától való. Így hangzik az ő bizonyágtevése és ez minden keresztyén ember hitvallása.

Óriási tévedés azt hinni, hogy tőlünk származhat valami jó s határozottan bűn azt hinni, hogy a jó adomány és tökéletes ajándék nem az Atyától való. Ellenkezőleg, gyakran éppen mi rontjuk el és tesszük tökéletlenné Isten ajándékait. Ahogyan a kis gyermek mindent, amiye van, az édesanyjától kapott, úgy a keresztyén ember is mindent, felülről kapott kegyelemnek mond.

Ez az ige azonban így is helyesen hangzik: Minden ami felülről való, jó és tökéletes ajándék. Sajnos ezt sem vallja minden ember. Hogy az Isten nem mindig saját izlésünk és kívánságunk szerint cselekszik, az még nem jelenti azt, hogy rosszul

cselekszik. Hogy mi emberek nem értjük sokszor vagy teljesen meg, az még egyáltalában nem mondja ki azt, hogy tökéletlen, amit az Úr csinál. Igaz, amit egy áldott lelkű igehirdető mondott: Isten tökéletes ajándékait, tökéletlen mértékkel mérjük, azért nem értjük meg olyan sokszor Őt. Vallást csinálunk a kijelentésből, azért nem látjuk be minden jó adománynak onnan felülről való alászállását. Véges és kicsinyes emberi szemszögből és nézőpontból bíráljuk azt, akinél nincs változás, vagy változásnak árnyéka.

Az apostol azonban még tovább is megy és azt mondja: a legnagyobb és legtökéletesebb ajándék is onnan felülről való. A 18. versben szól az igazság ígéjéről, amellyel az Ő akarata minket szült. „A legelső és legnagyobb, amivel Isten felülről megajándékozott, az, hogy újjászült, gyermekeivé és örököséivé tett. Tette pedig ezt az igazság ígéjével“, olvassuk Luther-nál. Életünk minden mozzanata, külső és belső életünk minden gazdagsága és esetleges szépsége, felülről az Atyától van. Újjászületésünk és hitünk, bűnbánatunk és megszentelt életünk, minden Tőle van.

Mivel újjászületésünk az igazság ígéje által történik, azért a következő versekben szól az apostol ennek a befogadásáról, ill. néhány gyakorlati tanácsot ad, amelyeknek követése az ige eredményességére nézve fontos. „Azért szeretett atyámfiai legyen minden ember gyors a hallásra, késedelmes a szólásra, késedelmes a haragra. Mert ember haragja Isten igazságát nem munkálja.“ Gyorsak a hallásra... mert aki hozzánk szól, az a mi Atyánk. S milyen gyorsan és készségesen hallgat a gyermek atyjára, aki őt hívja, vagy valahová küldi. Gyorsak a hallásra, mert aki hozzánk szól, az a mi Urunk. S milyen gyorsan és teljesen engedelmeskedik a szolga vagy katona, ha ura és feljebbvalója szól hozzá. Késedelmes a szólásra... így hangzik a következő intés. S ehhez csak Jézus szavát fűzzük: a ti beszédek legyen úgy-úgy, nem-nem, ami ezen felül van, az a gonosztól való. Késedelmes a haragra... mert a harag mindig a Sátán győzelmét jelenti. Látszólag az erőnek a jele, de valójában gyengeséget jelent. A harag megfoszt tárgyilagosságunktól és bűnbe visz. Az első harag a bibliában Kain haragja!

Befejezésül az apostol még arra figyelmeztet bennünket, hogy az igazságnak ígéje beoltott ige. Tehát mag, amely fejlődik és növekszik s amely gyümölcsöt is hoz. Nem marad elrejtve és eredmény nélkül, hanem mindig gyarapszik és több lesz. Annál, aki szelidséggel befogadja. Amint minden meleg és fény a naptól származik, úgy minden tökéletes ajándék a világgosság Atyjától száll alá. Újjászületésünket is Ő munkálja ígéje által. Azért hallgassátok és fogadjátok azt be szelidséggel.

Weltler Ödön
rajkai lelkész.

Áldott imádkozás.

Husvét utáni 5. vasárnapra. Délelőtt.

János 16, 23—30.

A mai vasárnapot Rogate, magyarul: imádság vasárnapjának nevezzük. Nem azért rendelte ezt a vasárnapot egyházunk, mintha az imádkozást — mint valami elmaradhatatlan kötelességet — újra meg újra rá kellene kényszeríteni az emberekre, hanem inkább azért, hogy rámutassunk az imádkozás jelentőségére, áldásaira, valamint a helyes imádkozás mikéntjére.

Nem is lehet az imádkozás ránk kényszerített parancs, mert az emberi léleknek legáldottabb kiváltsága, legszentebb joga az, hogy az Istent fohászával felkeresheti.

Kell-e parancssal kényszeríteni a végpusztulás örvényében vergődő embert arra, hogy kinyujtsa kezét az után a mentő kéz után, mely ki akarja ragadni az elnyeléssel fenyegető örvény mélységéből? ...

De az imádság felülről jövő biztatás, erőforrás is, melynek áldásait közülünk senki sem nélkülözheti. Ez a felülről jövő kegyelem azt jelenti, hogy amikor az ember a bűneset bukása által szétszakította az Istennel való összeköttetés minden szálát, az Úr keze ezek közül a szálak közül egyet újra összekötött, hogy ezzel az egyetlen aranyszállal mégis odakösse magához a tőle elpártolt embert.

Amióta ember él a világon, azóta sohasem némult el az ajkán az imádság. Többezer éves régi emlékek bizonyosságot tesznek arról, hogy az emberek minden oktatás és tanítás nélkül, minden időben ismerték és gyakorolták az imádságot. Ha lenne olyan hatalom a földön, amely meg akarná tiltani, el akarná némitani az emberek ajkán az imádságot, akkor a lélek minden erejével tiltakozna ez ellen a kényszerítés ellen.

Amilyen nagy áldásnak — életszükségletnek — tekinti a lelkünk az imádságot, éppen olyan sok téves és helytelen vélekedést táplálunk gondolatunkban az imádkozás mikéntje felől. Igénkben az Úr Jézus tanítványainak ad oktatást affelől, hogy hogyan imádkozzanak. Az Úr Jézus nemcsak bizonyosságot tett az imádkozás szükségességéről és nemcsak a legszebb imádsággal ajándékozott meg bennünket, hanem maga is szívvel, lélekkel gyakorolta az imádkozást. Azt mondja tanítványainak: „mindazt, amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” Jézusnak ez a kijelentése nemcsak azt jelenti, hogy imáitokban énreám hivatkozva kérjétek az Atyát, hanem azt, hogy az én lelkem hitével, engedelmességével imádkozzatok.

Jézus imája *erőtéljes, bizalommal teljes*, hitből fakadt ima volt, mely lelkét Istenhez emelte. A mi imádságaink legtöbbszörnek éppen az a nagy baja és hiánya, hogy gyengék, erőtelenek, bizalmatlanok és kételkedők azok. Bizalmatlanok és kételkedők Isten világbíró nagy hatalmában és erejében, mellyel az előttünk

roppant nagynak látszó hatalmasságok felett győz és uralkodik. Akárhányszor mi magunk sem merjük hinni, hogy az Isten megadja nekünk azt, amit kérünk tőle. Csak a szánk mondja az imádságot, lelkünkben kéréseinknek nincsen gyökere. Az ilyen imádság mi lehetne más, mint gyenge, erőtelen emberi szó, mely után nem jelentkezik semmi eredmény.

Erős, nagy, bizakodó hittel kell kérnünk Istent, mint amiképpen Jézus mindenkor cselekedte. (Máté 26, 39.) Úgy kell kérnünk imádságainkban Istent, mint mikor az édesanya gyermekének ágya mellett virrasztva, forró vággyal, bizakodó, nagy, erős hittel imádkozik. Úgy kell imádkoznunk, mint Gusztáv Adolf a lützeni harcmezőn, mikor a csata előtti hajnalpirkadatban kardjának markolatát eleresztve győzelemért imádkozott. Úgy kell imádkoznunk, mint Luther, mikor súlyosan beteg barátjának és segítőtársának, Melanchtonnak betegágyánál átszellemülten könnyörgött barátja életéért Istenhez.

Még a mostani nagyon nehéz és zürzavaros időkben is, mikor úgy látjuk, hogy életünk fonala kibogozhatatlanul összekuszálódott; mikor úgy érezzük, hogy titokzatos, roppant nagy erők leküzdhetetlenül ragadnak mindnyájunkat végzetünk felé; mikor az emberi bűnök és gonoszságok özönvize még az elsőnél is borzalmasabb pusztítással akarja megsemmisíteni a világot, még most is meg nem lankadó hittel, akadályoktól és eredménytelenségtől vissza nem riadva Istent kell kérnünk, hogy az emberi gonosz hatalmakkal szemben érvényesítse a maga világmeggyőző hatalmát és erejét. Nekünk mindnyájunknak pedig tudnunk és hinnünk kell, hogy az Úr Jézus nevében, az ő meg nem rendülő hitével elmondott imádságunkat meghallgatja az Isten.

Az elhalkuló, lemondó, csüggeteg, reménytelen imádságra nem jön válasz Istentől. Csak a Jézus erős hitével elmondott imádság nyer nála meghallgatást.

Isten sokszor úgy tesz, mintha nem akarná meghallgatni kéréseinket. „Kérni hagyom magamat“, ezt mondja. (Ezékiel 36, 37.)

Imádkozásainkban *kitartóknak kell lennünk*, hogy meggyőzhessük Istent hitünkéről, állhatatosságunkról.

Mózes nemzetének megsegítéséért, seregeinek diadaláért imádkozik. És amikor imádkozás közben égfelé emelt karjait kimerülve nem bírja már tovább tartani, akkor Áron és Húr tartják a magasba felemelve Mózes karjait, de azért mégis folytatja imádságát a seregek győzelméig. (II. Mózes 17, 11.) Jákób Istent ostromolja: nem bocsátlak el, míg meg nem áldasz... (I. Mózes 32, 36.) A kananeai asszony kitartó hite is diadalt nyer. (Máté 15, 28.)

Elhagyott régi kolostor kapuján zörgetett egy ember, aki nek fontos ügyben, sürgősen be kellett jutnia oda. Zörgetett egyszer, kétszer, többször, mind erősebben döngette a kaput, hogy csak úgy zengett-zúgott bele az egész ház és — még mindig nem jelentkezett senki.

Végre nagy sokára kinyílt a kapu és kinézett rajta egy öreg,

jámbor szerzetes. Megkérdezte a kapú előtt türelmetlenül várakozó embert, mióta zörget már? ...

Már nagyon régen itt állok — mondja az idegen —, már egészen elfogyott a türelmem a hiábavaló dörömbölés alatt és csak azért nem távoztam, mert nekem minden áron be kell jutnom ebbe a házba.

Az öreg szerzetes megmagyarázta, hogy ő van megbízva a kapú bezárásával és kinyitásával, de mivel a közelben játszadozó gyerekek csínytevésből sokszor megzörgetik a kaput, azután elfutnak, csak akkor szokta kinyitni a kaput, ha már hosszabb időn át zörget valaki, mert abból megtudja, hogy bizonyára komoly szándékkal kér valaki bebocsáttatást.

Ne csüggedjünk, ha mindjárt nem jön válasz kérésünkre Istentől. Végül mégis meghallgatja és teljesíti kérésünket az Úr.

(Aki kér, kap, a zörgetőnek megnyitattik. Lukács 11, 9—10. Ének 372.)

Mi sem mutatja inkább földhözragadt gyarlóságunkat, mint az, hogy imáinkban majdnem mindig mulandó földi dolgokat kérünk. Ezek mellett rendszerint megfelelkezünk azokról a *drága menyeyi javakról*, melyeknek értéke állandó és örök.

Gondoltál-e már arra, akármilyen nagy inség és szükség szorongatja anyagiakban ezt a világot, még mindig több itt az anyagi jólét, mint a lelkek békessége. Akármilyen sok baj, betegség gyötri és nehezíti az életünket, még mindig több a külsőleg nyugodt életet élő ember, mint az egészséges, hitben erős lélek.

És mégis amazokért zörgetünk türelmetlenül, ellenben elfeledkezünk, sokszor ügyet sem vetünk a lélek örök kincseire, amelyek nélkül pedig szintén nem élhetünk. Ennek oka pedig az, hogy nem áll ott életünk központjában a Krisztus. Anyagi, földi érdekek és kérdések állanak ott helyette.

Lelki javakat kell mindenekelőtt kérnünk áldásul Istentől. Lelki javak nélkül még a legértékesebb földi javak is értéktelenné válnak, míg az Isten kegyelméből nyert lelki javak megszerzik a földi javakkal való megelégedés boldogító érzését. Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is... Máté 16, 26. Keressétek először Isten országát és annak igazságát és akkor mindezek megadatnak nektek. Máté 6, 33.

Állítsd életed központjába a Krisztust! Meglásd, egészen másképen gondolkozol, egészen másként fog hangzani imádságod. Összeomlik benned az önző, e világnak élő ember, elhallgat az anyagi világ szeretete. Krisztus keze örökkévaló célokra mutat előtted, amelyek a te életed céljává válnak egyszersmind.

Imádkozzunk hitünk megtartásáért, mely életünk háborúságai között nem enged csüggedni; imádkozzunk lelki békességért, testvéri egyetértésért, a jóság, türelem, megbocsátás lelkéért; imádkozzunk egyházunkért, gyülekezetünkért, hogy eredményesen, áldásosan teljesíthesse szent hivatását, imádkozzunk népünk istenfélő buzgóságáért, mert egyedül ez képes a küzdelmes jelenből szebb és boldogabb jövőendő útjaira állítani bennün-

ket; imádkozzunk hazánknak, nemzetünknek boldogulásáért, jobb jövődjéért, mert annak sorsa elválaszthatatlanul összefügg mindnyájunknak sorsával.

Ezekért az áldott lelki kincsekért kell elküldenünk elsősorban könyörgő imádságunkat a jó Istenhez, abban a megdönthetetlen hitben, hogy a Jézus nevében kérve mindezeket megadja nekünk s velük együtt a mindennapi élethez szükségeseket is.

Rogate: imádkozzatok! Testvér ne parancsszót hallj ebben a felszólításban, hanem a jó Istennek hozzád hajló nagy kegyelmét lásd meg benne. Egészen közel enged magához tégedet, a szívére ölel és amit a Jézus nevében kérsz, azt mind megadja neked.

Nagy István

ostffyasszonyfai lelkész.

Az Ige termékenyítő ereje.

Husvét utáni 5. vasárnapra. Délután.

Jakab 1, 22—27.

Igénk világos és félre nem érthető szavakkal a keresztyén élet gyakorlati követelményeire utal. A hallott és elsajátított Istenige nem maradhat meg mint elmélet, tudás; nem lehet a lélek elrejtett, féltve őrzött kincse. Külső kegyességgé sem válhat, hanem egészen közel kell vinnünk az Igét az élethez. Sőt életté kell tennünk magát az Igét.

Életté kell válnia az Igének mindenekelőtt a saját életünkben — lelkünkben, mint önvizsgálat, tárgyilagos és őszinte kritika.

A tükör használatának szokására figyelmeztet az apostol. Aki tükörbe néz, azt akarja tudni, nincs-e valami igazítanivaló az öltözetén és ha van, akkor rendbe hozza, nehogy mások figyelmeztessék és zavarba jöjjön miatta.

Lelkünk tükre: Istennek Igéje. Rendeltetése hasonló a test tüköréhez, csak hogy benne a lélek arcát látjuk meg.

Megértjük: Istennek Igéje nemcsak elhívést követel tőlünk, nemcsak arra való, hogy lelki élvezetet, gyönyörűséget nyújtson. Az Ige hatni, érvényesülni akar minden ember életében és döntő szerepet kíván biztosítani magának elhatározásainkban.

Végtelenül sok kár és baj származott már mindnyájunk életében, hogy az Istenige buzdítására, feddésére, vagy dorgálására legfeljebb ha általánosságban figyelt fel a lélek, — a lélek tükrét nem maga felé, hanem mások felé fordította; az Ige kijelentéseit nem magára, hanem másokra vonatkoztatta.

Ez a legkárosabb és veszedelmes önáltatás.

Az apostol Igénkben határozottan kiemeli: az Ige tenéked szól, tégedet keres, a te lelkedet akarja gondozásba venni, te rajtad akarja átalakító munkáját elkezdni.

Sajnos, az igazságos önbírálat sohasem tartozott az emberek

gyakori jellemvonásai közé. Talán ma még többen és nagyobb mértékben nélkülözzük, mint mások.

A mai ember sok mindent tud, de önmagáról keveset; sokféle irányban jelentkezik érdeklődése, de saját lelki élete felett felületesen elsiklik. Szeretjük elhitetni magunkkal, hogy életünkben minden rendben van. Ami baj, kellemetlenség jelentkezik, annak nem magunk vagyunk az okai. A bajokért és kellemetlenségeikért rendesen másokat okolunk.

Ezért is szükséges, hogy minél gyakrabban és minél őszintébben belenézzünk az Istenige elénk tartott tükörébe és a magunk igazi lelkiségét megismerve minden alkalmat megragadjunk hibáink kiküszöbölésére.

Az Ige azonban nemcsak befelé nézésre serkent, hanem meglátatja velünk mások életének baját és a szánakozó részvét és segítő készség érzését is felkelti bennünk.

Amiként a természeti erők parancsának engedelmeskedve a virágnak ki kell nyílnia, úgy az Ige által felkeltett testvérszeretet sem maradhat lelkünk elzárt kincse, hanem másokra irányuló jócselekedetekben kell kifejezésre jutnia. Az Ige által megtermékenyült lélek nem lehet meddő.

Meglátni mások baját, részvéttel törölni le a fájdalom könnyeket a testvérek arcáról, megosztani falatunkat a szűkölködőkkel, — özvegyek, árvák sorsát istápolni — ez az, amit az Ige hatása alá került lélek el nem mulaszthat.

Istennek szent és bölcs akarata ma kétféle irányban veti próbára embervilágunkat.

Azokat, akiket bajok özönével, fájdalommal, szenvedésekkel látogat meg, a türelem és engedelmesség próbája alá veti. Azokat pedig, akik mások szenvedéseit, elhagyatottságát látják, a testvérszeretet és részvét kötelességei elé állítja. Így válik nyilvánvalóvá, megvan-e bennünk az Istenige életfakasztó ereje. Két fontos és súlyos kérdés áll elibéd: mit mond az Ige az életeredről, mit mond felebarátod keresztyéniségedről?...

Nagy István

ostffyasszonyfai lelkész.

Jézus végrendelete.

Áldozócsüörtökre. Délelőtt.

Márk 16, 14—20.

Haldoklók elhaló szavait mindig különös gonddal figyeli az ember. A kegyelet és a szeretet könnyei között kitörölhetetlenül vésődik be szívünkbe távozó kedvesünk utolsó akarata. Ha sohasem hallgattunk rá, ilyenkor alázatos apródként vesszük át halk szavak végrendeletét. Távozók és búcsúzóik utolsó mosolya, tekintete, vagy könnye sokszor életet fordít meg és egy-

egy végrendelet sokszor a rongyos koldusból királyfit teremt. Minden becsületes embert két dologra kötelez a végrendelet: végighallgatni és végrehajtani.

Áldozócsütörtökön Jézus távozik ebből a világból. Nem szegényen és nem legyőzve, hanem meggazdagodva és diadalmasan. A töviskoronán kiragyognak az ég gyémántjai. A látható világból a láthatatlanba, nem lefelé a halál sötétjébe zuhan, hanem felfelé száll és felhők takarják el az emberi szemek elől. Most tűnik elő minden gazdagsága, hatalma és dicsősége. És ebben a meggazdagodásban végrendelkezik tizenegy tanítványnak és mindenkinek, aki valaha is tanítványának nevezi magát.

Áldozócsütörtök tehát nem más, mint a Jézus végrendeletének felolvasása és az örökség átvétele.

Az első, amiről beszélni kell, az, hogy *miről* szól Jézus végrendelete? — A felelet egy szóban van: Jézus az evangéliumot hagyta örökül a tanítványainak. Mennyi mindent adhatott volna Jézus. Adhatott volna kenyeret és ruhát, pénzt és tudást. És most gondoljuk el sorban mindazt a földi kincset, kívánságot és álmot, amivel az örökösök odaállanak egy-egy végrendelet felolvasása elé. És Ő mégis az evangéliumot adta. Hiszen tudta, hogy ennél többet nem adhat, ennél nagyobb ajándék nincs, mert ez a legdrágább. Annyira drága, hogy Jézus elhagyta érte az eget és leszállt erre a sötét földre. Annyira drága, hogy Jézus vállalta érte a bethlehemi istálló szegénységét, az otthontalan vándor útszéli kemény fekvőhelyét, hálátlan és hideg emberi arcok tekintetét, a töviskorona véres verítékét és a Golgota halálos keresztjét. Annyira drága volt neki, hogy vállalta a legnehezebb életet és a legszörnyűbb halált, hogy bűnös és halálraítélt emberek számára szent lehessen az élet és könnyű lehessen a halál, hogy örömhír érkezzék a földre arról, hogy Isten elküldte az ő Fiát, hogy megkeresse és megmentse és hazavigye azt, aki elveszendő volt. Adhatott volna-e boldogítóbb ajándékot, mint az evangéliumot a Jézus végrendelete, mely szerint el lehet mondani a bűnösnek, hogy Jézus érdeméért az Isten megbocsát és a haldoklónak, hogy van feltámadás.

Jézus végrendeletének második sora így hangzik: „*menjete* *el széles e világra!*” — Jézus áldozócsütörtöki öröksége számomra tehát megbízatás és küldetés. A keresztyénség e végrendelet szerint nem ábrándozás és illúziók kergetése és nem tétlen „égbenezés.” Nem múzeumjárás és nem műélvezés. Nem csendes szellemi táplálkozás, vagy szép képek felett való csodálkozás, hanem parancs és küldetés. Örök gond és örök felelősség. Örökös papi szolgálat és örökös kérdés: mit akar az Isten és hová kell, vagy hová lehet mennem? Mit tudok tenni? Jézus az egész világot örökbe hagyta az embereknek. Idegenek élnek benne és nekem ezeket meg kell nyernem és vissza kell szereznem az Isten számára. Ebben az örökségben, amit küldetésül kaptam, benne van a magam élete, de benne van apám, anyám, hitvesem, testvérem és gyermekem élete. Mit olvastam el és mit olvastam fel nekik ebből a végrendeletből, az evangéliumból?! Szomszédom

és ismerősöm örököstársam és nekem el kell mennem széles e világba, hogy megosszam az örökséget minden emberrel.

Abban van az élet értéke és értelme, hogy „*hirdessem az evangéliumot*“. Hogy meggazdagít engem az áldozócsüdtörtöki örökség! Az életem gazdag és értékes, hiszen én Isten eszköze, futárja és követe, képe vagyok és az a gondolata felőlem, hogy a láthatatlan Jézus láthatóvá legyen az én életemen át. Azért hozott el ide a megdicsőülés hegyére, hogy Jézus fényétől ragyogjon a lelkem és világítson mindenütt, amerre jár. Hogy bennem kiviruljon az evangélium tavasza és körülöttem bűnösök megtisztuljanak, hitetlenek megtérjenek, átkozódók imádságba fogjanak és a gyengék a kísértések hálójában erősen megálljanak. Én azért élek, hogy az életem példájával, az én örökségemmel örökké olvassam a Jézus végrendeletét, hogy mindennap meghódítsak egy darab földet a sötétség és a halál birodalmából az Isten országa számára. Ennek az örökségnek a világba való vitelét fontossá teszi az is, hogy ennek a világnak szüksége van rá. Azért vannak még szegények, szenvedők, bűnösök, békétlenek és boldogtalanok, mert sokan nem olvasták még el ezt a végrendeletet. A legtöbben azt hiszik, hogy csak néhány földi kincset örököltek. Ha egyszer megtudnák, hogy az örökkévalóság várományosai, akkor úgy dobnák el minden véren és verítéken szerzett kincsüket, mint a színes kavicsokat a gyermek, aki az út porában aranyat talált. Robotoló nyugtalan emberek könyörögve kérik a kincseket és mindig elégedetlenek, mindig koldusok maradnak, mert nem is sejtik talán, hogy az evangélium hiányzik az életükből. Isten azért teremtet és azért éltet, hogy felolvassuk a koldus királyfiaknak a Jézus királyi végrendeletét.

Végül az a kérdés, hogy *mit ad ez az áldozócsüdtörtöki örökség?* — Jézus végrendelete szerint a hívőknek üdvösséget, a hitetleneknek kárhozat. Egyszerű végrendeleti törvény ez. Aki átveszi az örökséget, az gazdag lesz, aki elmegy mellette, koldus marad. Jézus végrendeletét szüntelenül hirdetik az Ő tanítványai és most már csak az a kérdés, hogy hívőkkel, vagy hitetlenekkel találkozunk ez a hirdetés. Ha hívőkkel találkozunk, akkor olyas valami történik, mint a bimbóval, ha eléri a napsugár, a beteggel, ha elérkezik az orvos, az éhessel, ha kenyeret adnak a kezébe és a síró gyermekkel, ha eléri az atyai ház küszöbét. Ha hitetlenekkel találkozunk, akkor valami nagyon szomorú dolog történik. Valami olyan, mint ha valaki éhenhal egy sötét éléskamrában, mert nem látja mi van körülötte. Valami olyan, mintha valaki elvérzik a kórház kapujában, mert nem tudja, hogy hol áll és nem tudja, hogy egyetlen kiáltása elég lenne a gyógyuláshoz és az élethez.

Áldozócsüdtörtökön imádkozni kell mindenkinek, hogy hívő ember lehessen, hogy hittel fogadhassa az ő örökségét és ezáltal üdvösséget nyerhessen. Hogy a láthatókhhoz szokott és a láthatókhöz tapadt szeme megnyíljen és meglássa, hogy nagy dolog történik, ma, mert Jézus a láthatatlan király minden hatal-

mát és dicsőségét kiosztja az ő örököseinek, akik hitük alázatos ajkával végighallgatják és végrehajtják az ő végrendeletét.

Az élet arra való, hogy napról-napra egyre többet olvasak el ebből a végrendeletből. Hogy napról-napra mind jobban megértsem, hogy Jézus azért hagyta el ezt a látható világot, hogy mint láthatatlan király hatalmával és dicsőségével uralkodjon az egész világ felett és hűséges tanítványok életében újra láthatóvá tegye az Ő örökségét.

Áldozócsüittörtők tehát azt jelenti, hogy a Király újra elfoglalja trónját és két kézzel kínálja fel mindenkinek a vérén és életén szerzett kincseit.

Amikor egy-egy ember Hozzá hasonlóan elhagyja ezt a látható világot, akkor Ő előtte újra és utoljára olvassák fel a végrendeletet. Ekkor majd újra láthatóvá válik a király és trónja mellett kettős kapu nyílik. Az egyik sötét és komor lesz, mint egy kriptaajtó és várja azokat, akiknek nem kellett a Jézus öröksége és hitetlen életüket elnyel a kárhozat. De lesz egy másik ajtó is. Fényes és aranyos, királyi ház kapuja, az örökösök és a királyfiak számára.

Talán ezekben a napokban dől el az én hitemen, vagy hitelenségemen, hogy sorsom a királyfié-e, vagy a kárhozaté.

Friedrich Lajos

kecskeméti hitoktató-lelkész.

Jézus visszatér . . .

Áldozócsüittörtökre. Délután.

Ap. Csel. 1, 1—11.

Az emberek óriási tévedése az, hogy Jézust halottnak gondolják. Ez a tévedés a tanítványokat szomorúakká, a mai embereket pedig közönyössé, vagy bűnössé teszi. Milyen sokan gondolják, hogy Ő egy halott valaki. Azt mondják, hogy próféta *volt*, bölcs tanító *volt*, csodálatos orvos *volt*, rendkívüli egyéniség *volt*, de utolérte Őt is a sötét és kegyetlen sors és a vége, a befejezése neki is csak a halál *volt*. Ezek nem ismerik az élő Jézust és ezért olyanok, mint a magukra maradt gyermekek, akik rosszak és rendetlenek, mert a tanító kilépett a szobából. Ezért van nyomorúság a földön és ezért tombol szabadon a bűn. Ezért vannak ma Judások és Péterek, gyáva Nikodémusok és Pilátusok és cinikus halálraítéltek.

Nos, a mai Ige éppen arról beszél, hogy Jézus visszatért a halálból és „*sok jellel élőnek mutatta magát*”. Feltámadása után negyven napon át élőnek mutatta magát a tanítványainak. Hiszen a tanítványok látták, beszéltek vele, sőt *volt* olyan, aki sebeit is megérintette. Azóta pedig 2000 éve jár ebben a világban és Vele ma is találkozni lehet. Segítségül hívók és hívők előtt szüntelenül megjelenik. Bűnösök és betegek Beléje kapaszkodnak és Ő ma is az, aki *volt*: élő és áldott orvosa, ereje és Meg-

váltója a hívőknek. Valaki előtt megáll és könnyebb lesz a kereszt, bűnösöket megvendégel az Ő asztalánál és ezek a megtisztulás csodáját viszik tovább. Haldoklók Feléje nyújtják kezüket és a béke csendes mosolya lesz a halál. Kérdezz meg millió és millió boldogan imádkozó embert és majd elmondják neked, hogy Ő él!

Jézus visszatért a halálból és élőnek mutatta magát azáltal is, hogy „beszélt az Isten országára tartozó dolgokról”. — Nemcsak a tanítványainak, nemcsak elmúlt idők elhalt embereinek, hanem neked is. Közeledj Hozzá a tanítvány alázatával és figyelmével és hallani fogod a hangját, szent és élő, eleven tanítását. Titkokat fogsz hallani és csadákat látsz. De először légy tanítvány, mert gőgös, büszke és ellenség előtt elnémul a Jézus ajka, mint ahogy elnémult Pilátus előtt, de a tanítványok előtt kifogyhatatlan volt a tanításban és a beszédben.

Jézus visszatért a halálból és élőnek mutatta magát, mert *királya lett a világnak*. Neki hatalma és ítélete van e világ fölött. Övé minden élet és minden lélek. Láthatatlan királysága erősebb minden látható uralomnál. Parancsostó arcát nem lehet látni, még sem lehet letagadni, hogy Ő él és uralkodik, mert érezzük ennek a hatalomnak az erejét és hangját, mint a szél zúgását a lélek viharában és az áhítat szélcsendjében. Hűséges alattvalói hőökként kerülnek ki a kísértések csatáiból és a hívei olyan szívvel és olyan nyugodt lépésekkel róják az élet utait, mint akik egy boldog ország polgárai és egy áldott és hatalmas király védelmezett alattvalói.

Mindez pedig azért lehetséges, Ő azért térhetett vissza, mert egyszer mennybe ment, azért lett örökké élő, mert kilépett az életből, azért lehetett örök időkre minden népnek és embernek királya, mert láthatatlanná lett. Ami látható, az egyszer elmúlik, az élet a halálba zajlik, de Jézus felette áll mind ezeknek, mert egyszer áldozócsütörtök volt és Ő mennybe ment. Áldozócsütörtök Jézus trónfoglalása, örök királyságának kezdete. Jézus eltávozik a földről, hogy a lélek utain mindenkihez megérkezzék. Mert Jézus visszatér. Ugyan úgy, ahogyan elment. A földön is minden visszatér, de semmi sem tér vissza úgy, ahogy elment. Jézus visszatér örök változhatatlanságában. Kegyelemmel és ítélettel. Az ellenségei nem örülhetnek, hogy ítéletétől megszabadultak és a hívei nem csüggedhetnek el, mert reményük nem vészett el. Jézus visszatér.

Mi pedig *mindnyájan az Ő tanúi vagyunk*. A keresztyénség nem ég felé néző ábrándozás, nem tétlen álmodozás, hanem bizonyágtevés és tanu vallomás. Nekünk úgy kell élni, hogy tanúi legyünk Jézusnak az egész világ előtt, hogy Ő él, hogy Ő király és uralkodik mindenki felett, hogy Ő egyszer visszatér „ítélni élőket és holtakat.”

Áldozócsütörtök ünnepén tele van a szívünk hálával az Isten iránt, hogy nekünk ezt az ünnepet adta, hogy Jézust felmagasztalta és „jobbára ültette”, mert ezóta igaz minden szó, amit Jézus tanított, mert ezóta lobog jobban a mi hitünk, mert ez a

mennybemenetel a mi erőnk a kísértések között és Őbenne van a mi szent életünk lehetősége, hiszen Jézus visszatér hozzánk és felállítja az Ő országát és nekünk adja az Isten Szent Lelkét, hogy hűségesek legyünk az Isten országához.

Áldozócsütörtökön tele van a szívünk reménységgel, hiszen ez az ünnep a mi vigasztalásunk. Hitetlen világban, keresztek és könnyek alatt, magányunk szomorú óráin erről az ünnepi magaslatról száll felénk az angyalok üzenete, ne félj, nem vagy egyedül, Valaki most lép át az idő és a távolság és minden földi korlát küszöbén, hogy örökkévaló szeretettel megérkezzék hozzád.

Áldozócsütörtök van. Jézus elbúcsuzik ettől a világtól és mi érezzük, hogy milyen szép lesz az élet, hiszen azért megy el, hogy találkozzék velünk. És egyszerre megtelik a szívünk forró és meleg hálával, milyen nagy szeretet ölében pihen fáradt életünk: hiszen Jézus visszatér!

Friedrich Lajos

kecskeméti hitoktató-lelkész.

A vigasztaló Jézus.

Husvét utáni 6. vasárnapra. Délelőtt.

(Hősök vasárnapja.)

János 15, 26. — 16, 4.

Ha valami kellemetlen hírt kell közölnünk hozzánktartóinkkal, akkor azt a legnagyobb körültekintéssel, a legkíméletesebb módon tesszük. Rendszerint néhány megnyugtató, vigasztaló szót bocsátunk előre, mielőtt magát a szomorú valót közölnénk. Milyen nehéz egy gyenge idegzetű, beteges emberrel legközelebbi hozzátartozójának halálhírért közölni! Milyen tapintatosságra van szükség, ha az orvos kijelenti, hogy a szülők egyetlen gyermeke menthetetlen! Milyen nehéz a szerető hitvesnek, az agg szülőnek, az árván maradt gyermeknek megmondani, hogy az, akit oly epedve visszavár a harcterről: hősi halált halt! Hogy keressük ilyenkor a vigasztaló szavakat! Enyhítő balzsamot szeretnénk a szívre csepegtetni, mielőtt az ezer sebtől vérezni kezdene...

Igy teszi Jézus is a felolvasott szent Igék tanúsága szerint, mielőtt tanítványainak elmondaná a szomorú jövőt, mely rájuk várakozik. A vigasztaló Szentlélekről beszél nekik: „Eljő majd a Vigasztaló, akit én küldök néktek az Atyától, az igazságnak Lelke!”... Jézus tudja, hogy mindannak a meghallgatásához és elhordozásához, amit mondani akar, erőre van szükség. És pedig nem testi, hanem lelki erőre. Ezt a lelki erőt csak a Lélek adhatja, mert ami testtől születik, test az, ami Lélektől születik, lélek az...

A Lélek hatalmas erejét látjuk egyházi és nemzeti történetünkben. A pünkösdi csoda, a Lélek kitöltése az apostolokra, nem egyedülálló az emberiség történetében. Megismétlődött az

sokszor a történelmi idők folyamán és megismétlődik még ma is! A Léleknek hatalmas erejét láttuk a mult év őszén, amikor a magyar nemzettel az Isten kegyelme csodát tett. Ellenségeink nyakig állottak fegyverben, mégis tehetetlenek voltak, mert hiányzott náluk a lélek ereje. Viszont a világháború után szét-darabolt maroknyi magyar nép a lélek erejével meggyőzte a világot a maga igazáról...

Jézus a Vigasztalónak, az igazság Lelkének elküldését igéri a tanítványoknak. Ez a lélek nemcsak vigasztal, nemcsak könnyeket töröl le, hanem az igazság mellett tanuskodik is, az igazságért harcol, az igazságot védelmezi! Az igazság Lelke a tanítványoknak valóságos ügyvédjük lesz!

Nincs tehát ok a kétségbeesésre, az aggodalomra még ha oly nehéz idők is következnenek el! „Ne félj te kicsiny nyáj, mert tettsett a ti Atyátoknak, hogy néktek adja az országot.” (Luk. ev. XII. 32.) „Mindenütt nyomorgattatunk, de meg nem szomorítottatunk, kétségkedünk, de nem esünk kétségbe, üldöztetünk, de el nem hagyatunk, tiportatunk, de el nem veszünk.” (II. Kor. IV. 8—9.)

Mikor Jézus így előkészítette a tanítványokat, akkor tárja fel előttük a szomorú valót: „A gyülekezetből kirekesztenek titeket; sőt jön idő, hogy aki öldököl titeket, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik.” Érdekes megfigyelni ebben a versben a fokozást! Először a gyülekezetből való kizárás jön. A gyülekezet, a synagoga ebben az időben nemcsak a vallásos, hanem a társadalmi élet központja volt. Akit kizártak a gyülekezetből, az nemcsak hogy nem vehetett részt az istentiszteleten, hanem teljesen ki volt kizárva a társadalmi életből. Olyan helyzetben volt, mint az, akit a pápa a középkorban az egyházból kiátkozott. Tudjuk, hogy az ilyen átokkal sújtott ember életét senki sem védte. A pápai átokbulla kihirdetése után ezért rejtette el a szász választó fejedelem Luthert Wartburg várában, hogy semmi bántódás ne érje.

Aztán az öldöklésről beszél Jézus tanítványai előtt. S végül arról a fanatikus elvakultságról, hogy aki öldököl, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik... Ölni bűn! Hiszen az V. parancsolat világosan megmondja: „Ne ölj!” Mégis lesznek oly elvakult emberek, akik az öldöklésben majd nem látnak bűnt, hanem erényt, Istennek tetsző dolgot.

Borzalmas jövő! S ilyen jövő várakozott Jézus tanítványaira s ez volt a sorsuk Krisztus követőinek... Hiszen a zsidók és pogányok által való üldöztetés mellett beszél a történelem a középkori üldöztetésekről, az inkvizíciókról, az eretnek üldöztetéséről, Husz János máglyahaláláról, protestáns őseink szenvedéséről, a gályarabokról, az eperjesi vértanukról. És ki tudná azoknak a névtelen vértanuknak számát felsorolni, akik a kommunizmus áldozatai lettek hazánkban és külföldön?! Sajnos, a vallásüldözések kora még nem a multtél! „Sok háborúsgon által kell nekünk az Istenországába bemennünk.” (Ap.

csel. V. 29.) „Mindazok, kik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, üldöztetni fognak.“ (II. Timoth. III. 12.)

Miben látja Jézus ennek a sok üldöztetésnek okát? Erre a kérdésre így felel: „És ezeket azért cselekszik veletek, mert nem ismerték meg az Atyát, sem engem.“ Elegendő volna, ha legalább az egyiket ismernék. Mert ha ismernék az Atyát, akkor ismernék a Fiút és fordítva. Itt kifejezésre jut az a dogmatikai tan, amely János evangéliumán vörösfonálként végighúzódik: „Én és az Atya egy vagyunk.“ (Ján. X. 30.) Az ismeret hiánya tudatlanokká teszi az embereket, a tudatlanság pedig fanatikusakká. Azért kötötte Jézus a tanítványok lelkére: „Elmenvén e széles világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtettségnek.“ (Márk XVI. 15.) Ezért fordít nagy gondot kezdettől fogva a mi evangélikus egyházunk a tanításra, az ismeretterjesztésre. Tanító egyház voltunk, tanító és nevelő egyház akarunk maradni ezután is! Templom és iskola nálunk elválaszthatatlanok. Mi az iskolában kezdjük hirdetni a Krisztus evangéliomát, a templomi szószéken folytatjuk s a gyakorlati életben fejezzük be. Nem tudatlan tömeget, de öntudatos evangélikus egyéniségeket akarunk! Érdekes jelenség, hogy míg a nem-protestáns népeknél többnyire forradalmakról hallunk, addig a protestáns népek történetében inkább szabadságharcról olvasunk. Forradalmat csak tömeggel lehet csinálni, mert a tömegnek nincs egyéni ítélőképesége, a tömeg vakon követi vezetőit... A tömeg ma „Hozsanná“-t kiált, holnap pedig „Feszítsd meg“-et!... A tudatlan tömeggel a tanítványoknak is számolniuk kell. Ez a tudatlan tömeg, amely jobban kedveli a sötétséget, mint a világosságot, fogja megnehezíteni az ő munkájukat, sőt öldökölni fogja őket!...

Ezt a szomorú jövőt tárja fel Jézus tanítványai előtt. Nem akarja, hogy a szenvedések és megpróbáltatások ideje készületlenül találja őket. Lám mennyire szereti őket! Fegyvert ad kezükbe, a Lélek fegyverét. De miért csak most? Miért csak most közli velük, hogy mi vár rájuk? Erre a kérdésre így hangzik Jézus felelete: „De ezeket kezdettől fogva nem mondtam néktek, mivelhogy veletek voltam.“ Eddig Ő volt védelmezőjük, Ő volt jó Pásztoruk, aki életét adta a juhokért. Nem volt tehát szükség arra, hogy oly sötét színekkel fesse előttük a jövőt, mint most, amikor tőlük elmegy. Igaz, hogy addig is fokozatosan előkészítette őket, hogy útjuk tövises út lesz. „Ha valaki jönni akar én utánam, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét és kövessen engem.“ (Máté XVI. 24.)

Addig, amíg velük volt, minden igyekezete odairányult, hogy rendíthetetlen, hitben erős tanítványokká nevelje őket. A mi feladatunk is a reánk bízottakat erős jellemekké nevelni. Az, akinek lelkében egyszer a felismert igazság gyökeret vert, szembe száll ezer veszéllyel, nem retten vissza semmitől. Ezt beszéli nekünk egyházunk és hazánk története. Hőseink, akik életüket áldozták e két drága örökségért, tették ezt azért, mert meg voltak győződve, hogy az igazságnak győznie kell!

S mikor mi kegyelettel megemlékezünk róluk, tanulni is akarunk tőlük hithűséget, áldozatkészséget!...

A felolvasott szent Igékben a vigasztaló Jézus alakja jelenik meg előttünk. Úgy tesz, mint az élettől búcsúzni készülő édes apa, aki halálos ágyán megáldja árva gyermekeit s vigasztalja őket, hogy az Isten megsegíti őket... Igen, az Atya elküldi ama Vigasztalót, az igazságnak Lelkét... Viharverte felhőkön megjelenő szívárvány Jézus e vigasztaló beszéde. A maga teljességében annak a szakasznak, amelyből a mai Igéket felolvastam, az utolsó versében jut kifejezésre: „E világon nyomorúságtok leszen, de bízzatok, és meggyőztem a világot!” Ámen.

Stadtrucker Gyula
dunaszerdahelyi lelkész.

Éljünk keresztyénekhez illő életet!

Husvéti utáni 6. vasárnapra. Délután.
(Hősök vasárnapja.)

I. Péter 4, 7—11.

Napjainkban szálló igévé vált: Keresztyén Magyarországot! S éppen az a tény, hogy ez a szálló ige keresztyén Magyarországot követel, bizonyítja azt, hogy nincs keresztyén Magyarország. Legalább is nincs olyan, aminőt mi szeretnénk látni. Itt nem a zsidó törvényre gondolok, sem annak mikénti keresztyűvitelére, hanem arra, hogy nekünk, akik magunkat keresztyéneknek valljuk, igaz keresztyén életet kellene élnünk! Mert még az a körülmény sem tenné hazánkat keresztyén országgá, ha más vallású ember nem is lakna az ország területén.

Ahhoz, hogy édes hazánk keresztyén állam legyen, szükséges, hogy megszívleljük az apostol felolvasott szavait és valóban keresztyénekhez illő életet éljünk!

„Annakokáért legyetek mértékletesek és józanok, hogy imádkozhassatok.” A mértékletesség és a józanság nemcsak az ételre és italra vonatkozik. Lehet valaki mértékletlen a takarékosságban is. Olvastunk már koldusokról, akik étlen-szomjan haltak meg arannyal s ezüsttel bélelt szalmazsákon. A mértékletlen ember gondolatait mindig valami eltereli az Istentől, nem ér rá imádkozni, Istennel foglalkozni. Mert mint mértékletlen ember vagy tobzódó, részeges életet folytat, vagy ha a másik végletbe csap át, mint zsugori, fősvény, minden gondolata a pénz. Annakokáért legyetek mértékletesek és józanok, hogy imádkozhassatok! Buzgó imádságban Istenhez felemelkedni, csak az a lélek tud, melyet földi vágyak és földi gondok nem bilincselik le. Hány keresztyén ember azt válaszolná, ha megkérdeznék, mondja meg őszintén, szokott-e imádkozni s ha nem, miért nem: hogy nem ér rá!... Pedig, ami a testnek a táplálék, az a léleknek az imádság. Az igazán keresztyén életet élő ember azt vallja a zsoltáráróval: „Dicsérem az Urat, amíg

élek, énekelek az én Istenemnek amíg vagyok" (146. zsolt. 2.) És milyen jó, megszívlelendő tanácsot ad az apostol, mikor azt mondja: „Szenved-e valaki köztetek? Imádkozzék. Öröme van-e valakinek? Dicséretet énekeljen. Beteg-e valaki köztetek? Hívja magához a gyülekezet véneit és imádkozzanak felette, megkenvén őt olajjal az Úrnak nevében.“ (Jakab V. 13—14.)

A keresztyén élet további követelménye: „Mindenek előtt pedig legyetek hajlandók az egymás iránti szeretetre.“ Szeretet nélkül nincs keresztyén élet! „Ha azt mondja valaki, hogy: szeretem az Istent és gyűlöli a maga atyjafiát, hazúg az: mert, aki nem szereti a maga atyjafiát, akit lát, hogyan szeretheti az Istent, akit nem lát?“ (I. János IV. 20.) Azért: „Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.“ (Gal. VI. 2.) A törvény betöltése pedig a szeretet. Ha valaha, úgy különösen a mostani nehéz időkben, amikor mindenütt annyi a nélkülöző szegény, a munkanélküli ember, az elhagyatott árva, bőven nyílik alkalom, hogy necsak szóval, hanem tettel is legyünk keresztyének! Hány gyermektelen család tudna meleg otthont adni egy-egy árvának, kinek édes apja talán éppen a haza védelmében esett el?! Hány kereskedőnek és iparosnak adnánk kenyeret, ha szem előtt tartanók mindég azt, hogy lehetőleg a mi evangélikus keresztyén kereskedőinknél vásároljunk s a mi iparosainknál dolgoztassunk! Ki támogassa őket, ha nem mi keresztyének? Ki adjon nekik munkát, ha mi mással dolgoztatunk?! Hogyan virágozzon fel az ipar és a kereskedelem, ha szívünkben nincsen szeretet atyánkfiaink iránt?!

Végül pedig ne feledjük, hogy mint keresztyének Isten sokféle kegyelmi ajándékának sáfárai vagyunk! Felemelő tudat, hogy mi Istentől kegyelmi ajándékot kaptunk s azzal sáfárkodhatunk egymásnak, azaz segítségükre lehetünk embertársainknak. Mint sáfárok felelősséggel tartozunk Istennek, annál is inkább, mert kell, hogy minden szavunk és minden tettünk az Ő dicsőségét szolgálja. A munka, a kötelesség teljesítés tehát ne legyen teher számunkra, hanem öröm. Öröm egy jó embert szolgálni, öröm egy kiváló vezér zászlója alatt egy nemes ügyért harcolni. A mi hőseink a hazáért, a boldogabb magyar jövőért harcoltak. Mint keresztyének Krisztus zászlója alatt harcolunk a bűn ellen az Isten dicsőségeért. Ámen.

Stadtrucker Gyula

dunaszerdahelyi lelkész,

A Szentlélek ünnepe!

Pünkösd I. ünnepére. Dél előtt.

János 14, 23—31.

Pünkösd a Lélek megmozdulásának, e világra való kiadásának s általában Isten Szentlelkének ünnepe. Megmutatja a világot a Lélek nélkül és a Lélekkel. Megláttatja a Lélek nélküli világ nyomorúságát, tehetetlenségét és a Lélekkel megtelt világ boldogságát, az újjongó örömet.

A világ teremtésének pillanatáról azt mondja az Ige: a föld kietlen pusztá volt, de Isten Lelke lebegett a vizek felett. Ez a Lélek tette a világot világgá. Ez által a Lélek által lett a föld édené. Ez a Lélek lett kezdettől fogva a földnek sorsává. Ha a Lélek betölthette a földet, megmozdult a tehetetlen matéria, a durva göröngy. Ha a Lélek kiszorult a rögök közül, tehetetlen, sivár anyaghalmazzá lett a föld s a földön az ember.

Mikor Istennek új teremtsére el kellett küldenie Szent Fiát s Átala új teremtséssé lett minden, akkor az Ő Szentlelkét küldte el áztató esőként, hogy az új termést áldott magvetéssé tegye az egész föld számára. Karácsony áldott öröme, nagypéntek megrázó gyásza, husvét reményfakasztó boldogsága, valamint áldozócsüörtök a mennyei Atya jobbára mutató ereje a Szentlélek által lett a világnak s a világban az embernek életévé. A Lélek szárnyán szállt az új termés Igéje keletre, nyugatra: a Lélek ereje döntött le gátakat, korlátokat, nyitott meg szíveket, világosított meg szemeket s vezette be az embert a földön Isten országába. A világot megelevenítő Szentlelket arra adta Isten, hogy az legyen:

I. Isten iránt való szeretetünknek próbája. Az Úr azt mondja, ha valaki szeret engem, megtartja az én beszédemet. De az Úr-nak beszédét a Szentlélek világossága, ereje, segedelme nélkül senki megtartani nem tudja. A tanítványok is csak a Lélek ajándéka után tudták az Ő beszédét megtartani, csak azután tudott bennük az Úr beszéde életté válni. Így akarja a Lélek által a mi Hozzá való szeretetünket is megpróbálni.

A próbatétel megterhelést jelent. A megpróbálás selejtezést is jelent. Ami nem állja ki a próbát, azt ki kell selejtezni. Minél nehezebb feladat megoldásáról van szó, annál súlyosabb próbának kell a munkát megelőznie. Egy közönséges hidat, egy egyszerű autó alkatrészt, különösen egy repülőgép alkatrészt már százszoros megterhelésnek vetnek alá. Csak, ha a próbát, ezt a nagy megterhelést kibírta minden alkatrész, akkor lehet beépíteni az egész gépezetbe.

Isten az Ő Szentlelke által kemény, súlyos próbának vetette alá mindig gyermekeinek iránta való szeretetét. Pétert háromszor is megkérdezte, szeretsz-e engem? Mégis Urához való szeretetének igazi próbája az volt, mikor a Lélek tűzében ellenségei fülébe kiáltotta, akit ti megfeszítettek gonosz kezetekkel, az a Krisztus volt s Isten Őt úrrá, királlyá tette.

Nagy próbának veti alá ma is gyermekei szeretetét. Nagy munkát akar elvégezni gyermekei által, meg akarja újítani általuk a világot. Kemény próbát követel a megújítást váró világ nagy elesettsége s az állhatatlan, erőtlen ember szíve, mely által Isten a világban munkálkodni akar. Könnyen elfeledi ma az ember az apostol szavát, hogy a test gyakorlásának kevés haszna van. A test gyakorlására egyre nagyobb súlyt helyez, attól egyre többet vár. A lélek gyakorlására meg egyre kevesebb súlyt helyez, attól egyre kevesebbet vár. Testileg készült fel a világ Istennek arra az élet megújító munkájára, amelyet Isten lélekkel akar elvégezni. Testét erősíti meg nemcsak gyakorlásával, hanem gépei sorompóba állításával is. A kérdés már most az, hogy a testben felkészült és megerősödött ember elbírja-e azt a próbát, mellyel Isten a világot akarja megpróbálni s azután új teremtéssé tenni? Aki a világ folyását figyeli s figyeli a világ folyásában az Úr ígéreteinek beteljesülését, az egyre világosabban látja, hogy Isten egyre nagyobb erő kifejtésre, egyre nagyobb feladatok elvégzésére akarja felhasználni az Ő gyermekeit. Isten a világot fejlődő világgá tette. A fejlődő világban nemcsak az értelmi s az ember jólétét gyarapító, kulturális, szociális javak gyarapodnak, hanem egyre súlyosabb feladatot jelent a velük való megfelelő élés. Minél magasabbra fejlődik az élet, annál nagyobb felelősséget és terhet jelent annak birtoka. Minél magasabbrendű, minél fejlettebb az élet, Isten annál több terhet helyez a vállára.

Korántsem baj az, ha Isten a Lélek próbájaként nehéz terhet, felelősséget helyez vállainkra. A baj ott kezdődik, ha mi Isten próbáit emberi vállakkal akarjuk hordozni. Ha a megpróbáltatás idején erőnket nem emeli a Léleknek mindent lebíró ereje. Azért aggodalmas, hogy az ember Istennek új világot alkotó próbatétele elé gépesített szívvel, gépesített lélekkel siet. A gépesített ember pedig béres ember. A béres elfut, ha látja jönni a farkast. A gépember meg össze roppan, mikor tartó oszloppá kellene lennie. Meglazulnak a tartó oszlopok, melyek Isten világát tartják. Egyházak meginognak, családi életek összeomolnak, társadalmak meginognak. Isten pedig Lelket áraszt s a Lélekkel lélekembereket keres, akiknek szíve szeretete kiállta a tűzpróbát, akiknek nem a gépeire, nem a testére, de a szeretetére ráépítheti a maga világát. Életeket keres, akiknek vállára teheti a keresztet, fejére a vértanu koszorút, de akiknek szívében megépítheti a maga országát.

II. Tovább azonban a Lélek élő hitünknek hordozója. A tanítványok már régóta hittek, Péter már régen vallást tett szíve boldog hitéről: Te vagy a Krisztus, az élő Isten fia. Biztosabb hit, boldogítóbb hit nem töltheti meg valakinek szívét. Mégis az Úr egész sorát állítja oda hitünk fogyatékosságának. Nem jutott eszükbe sok minden, amire az Úr tanította őket. Elfeledték sorsdöntő órákban, amit elfeledni nem lett volna szabad, nyugtalan volt a szívük és állandó félelemben éltek. Mindez pedig az Úr szerint azt jelenti, hogy van hitük, de nem tudnak élni vele.

Csetlett-botlott a hitük Péterével együtt. Egyszer az egeket is hordozták, vállukra vették volna, máskor meg egy szolgálóleány nyomába se tudtak lépni. A Lélek áradása, elfogadása által lett a hitük bennünk életté. A Lélek által lett hitük Isten erejévé, csodákat látó, csodákat tevő életté.

A mai pünkösdi ünnepe sok mindent talál a világon, Isten gyermekeinél is, de vajmi keveset talál a szívet, lelket megtisztító, Isten közelébe emelő, a Lélek tűzétől lángra gyulladt égő hitet. Tele van az ember szíve sok mindennel. Alig győzi már az ember belegyömöszölni szívébe ezt a világot: tudásban, javakban, értelemben, gyönyörűségben, örömben. De mivel annyira meg van töltve a mai ember szíve, nem jut abban helye az élő Krisztusból fakadó s belőle táplálkozó hitnek. S az az ember, akinek szíve így tele van e világ javaival, akinek szíve előtt ott áll a zörgető Jézus mellett, a léleklángot kínáló Szentlélek is, számol, redős homlokkal méreget pünkösdi reggelén. Mit engedjek ki, hogy helyet szorítsak valami szerény zúgában szívemnek Krisztust tartó hitemnek is? A számvetés egyre nehezebb, mert a számok mindig pontosak. Az egyenletek mégis egyre jobban összebonyolódnak. A számok, egyenletek szerint a világ ennyi javával megtöltött szívnek a teremtés óta a legboldogabb emberszívnek kellene lennie, a számtan művelet eredménye mégis egy nyomorult kesergő, elhagyatott, megüresedett, reményvesztett emberi élet. Nem tud számolni az örök megszámlálhatatlannal, nem tud mit kezdeni mérő eszközeivel az örök végtelennel. Magát óriásnak látja s e mellett az óriás mellett nem tudja meglátni Isten nagyságos dolgait.

Ebből a hitet grammal mérő, Isten végtelenségét centiméterekkel kereső világból ránt ki Isten Szentlelke. Péter már nem fél, nem nyugtalankodik, már mindent megért s mindenre emlékezik. A főpap udvarán még számolt erősen. Érdemes lesz-e neki is a főpap kezébe kerülni? Nem jobb lesz-e menekülni? Nem teszi-e ki magát Jézus nyomán nagy veszedelemnek? Már hitük szárnya emeli őket. Nem zárkoznak négy fal közé. Látják, övük az egész világ. Nem rejtik szívükbe az Urat: odakiáltják a világnak: Urunk, királyunk van nekünk. Nem érzik, hogy nincs helyük a világban: övük az egész világ. Ők annak boldog örökösei s indulnak, hogy birtokba vegyék azt. Csoda, hogy mire képesíti őket ez a hit?!

Péter a Lélek vétele előtt nem tudott megállani a keresztsalatt. Utána fel tudott menni ura nyomán a keresztre. István vértanú mennyei boldogsággal szívében tudott Urára nézni a megköveztetés közepén. Mennyien járták a Lélek fényében, szívükben a hit lángjával azok között, akikre nem volt méltó a világ, az élet útját.

III. Arra adta Isten Szentlelkét, hogy megláthassuk általa Isten kegyelmének teljességét. Pünkösdi új élet kapu volt a tanítványok számára. Új világot láttak meg a Lélek által s új világba léptek be. Eladdig sírtak, ha az Úr azt mondta nekik: elmegyek az Atyához. Ezután örvendeztek annak. Mig Szentlelket

nem vettek is, ott voltak az élet kapujánál, de csak a kapu előtt álltak, de nem látták Isten országának teljességét. Nagypéntek, husvét drága tapasztalat volt szívük számára, de csak egy rész Isten csodás világából. Most a Lélek ereje, fénye által látták Isten országának egész teljességét. Azért szükséges a teljesség megértéshez Isten Szentlelke.

De a Szentlélek nemcsak az Igében, nemcsak a templomban, nemcsak az ünnepen, hanem a hétköznapiakon, az ekeszarva, a gyalupad, mint az íróasztal mellett egyaránt megláttatja velünk Isten teljességét. Megmutatja azt, aki nagy a nagyokban és nagy a kicsinyekben. Megérteti velünk, hogy Ő tőle, Ő benne, Ő reá nézve vannak mindennek.

Isten új kor küszöbére állított minket. Azt akarja, hogy az az új kor jobb kor: az Ő országa legyen a számunkra. Annak számára akar bennünket próbával előkészíteni, élő hit által abba bevezetni s ott nekünk adni az Ő örök dicsőségének teljességét.

Fábián Imre

sárszentlőrinci lelkész, belmissz. esperes.

Mikor Isten értelmezi az én életem dolgait.

Pünkösd I. ünnepére. Délután.

Ap. Csel. 2, 1—13.

Mikor Isten értelmezi az én életem dolgait, akkor

I. Saját nyelvemmel hallok megszólalni Isten nagyságos dolgait. Milyen kiszámíthatatlan az ember. A jeruzsálemi ember azért jött zavarba, mert megértette az Úr dolgait a saját nyelvén. Sokszor úgy van az ember, hogy míg nem ért valamit, előkelő nyugalommal hallgat. De, ha megért valamit, akkor zavarba jön. Így van Isten dolgaival. Azokat általában érthetetleneknek tartja. Valamikor a papok talán azért használtak titkos, idegen nyelvet, mivel Isten beszédét érthetetlennek tartották. Isten Lelkének vétele óta nekem számot kell vetnem azzal, hogy Isten saját nyelvemen, a legérthetőbb nyelven beszél velem. Ezért Isten szava előtt nem tudom bedugni a fületem. Az is bizonyos, hogy mikor először hallok Isten szavát saját nyelvemen, akkor mintha egyedül állanék a nagy világon s mintha rám akarna szakadni a nagy világ. Zavarban vagyok. Jaj nekem, el kell vesznem. De Isten Szent Leleke azt is megérteti velem, nem elvesznem, hanem élnem kell attól fogva, mikor Atyám szavára hallgatok.

II. Saját szemeimmel látom Isten nagyságos dolgait, álmélkodás tölt el. Álmélkodtak a Jeruzsálembe gyűlt zsidók. Általában álmélkodik az ember, ha olyasmit lát, amit még nem látott, vagy, amit nem ért. Álmélkodik, ha a végtelen tengert látja, végtelennek látszó síkságot, eget kereső hegyóriásokat, napfogyatkozást s általában az élet dolgait. Mikor azonban Isten

maga lép bele ebbe a világba az Ő egyszülött Fiában, aki által teljessé lett a szeretet, mikor Ő általa megmutatja önmagát: a titkok titkát, akkor a nagyképű ember úgy tesz, mintha mindezt értene. De az Isten, ha Lelke erejének engedel, akkor elvezet oda, ahol megláthatom a világ legnagyobb csodáját önmagamban s az Úr Jézus Krisztusban azáltal, hogy nekem gyarló, bűnös gyermekének nemcsak megmutatja önmagát, hanem nekem adja magát. A legnagyobb álmélkodás azután az lesz a számomra, hogy én eddig is benne éltem a kegyelemnek ebben a csodás világában és én nem tudtam, nem vettem észre azt.

III. A saját fejemre érzem zúdulni Isten ítéletét. Ha van csodálkozás a világon, akkor csodálkozom el legjobban, mikor az ítélet szava csap rá a fejemre. Jeruzsálem gyermekei csodálkoztak. Nemcsak azért, mert látták a kettős tüzés nyelveket, hanem azért, mert az a saját ítéletüket olvasta fejükre. Elképzelhető, hogy a temperamentumos, maguknak parancsolni nehezen tudó keleti emberek milyen csodálkozó, indulat kitöréseket hallattak! Nem volt olyan indulatszó nyelvükben, amit el ne sóhajtottak, ne kiáltottak volna. Sebesen zúgó szélnek zendülésében itt az Isten ítélete. Ég, lángol a világ, fénylik, világol az Isten dicsősége. Megrendültek a ház fundamentomai, oszlopai. A Lélek lépett be emberek szívébe, életébe, a Lélek szava szólt gyarló emberi ajkakon. Vajjon mi leszen ebből? Már sokat csodálkozott a világ, de még sohase csodálkozott annyira, mint mikor a gazdag a kárhozat helyén meglátta önmagát s ugyancsak ő a Lélek fényében Ábrahám kebelén meglátta Lázárt! Csoda, mikor az ember meglátja az ítéletet, saját élete ítéletét. A Lélek útja csodálatos. Itt mutatja meg Isten kegyelmében a legnagyobb csodát, hogy ne akkor kelljen az ítéleten csodálkoznunk, mikor későn lenne már!

IV. A magam eszével figyelni Isten útjait. Minden jelenlévő meglátta, hogy itt Isten ment át életútjokon, hogy itt Isten útja tárult fel előttük. Mi leszen ebből? Kérdezték a lélek döbbenetével. Mi leszen belőlem, ha egyedül állok, mikor az ítélet fénye bevilágít a lelkembe? Mi leszen ebből? Kérdi megriadt lelkem. Üdvösség és élet, ha be nem zárom szívemet, kárhozat és halál, ha a lélek tűzének se engedem felolvasztani hitetlenségem jegét. Azért zúg a lélek szele s világít a lélek tüze, hogy az ne az ítéletnek, hanem az életnek tűzév lehessen a számomra.

V. A magam módján elintézni az Isten dolgait. Édes bortól részegek, mondja a megriadt ember. Azt akarja elhinni s elhíttetni másokkal, hogy ezzel be van fejezve a történet. De érezték ők is, érzi mindenki, hogy itt kezdődik csak a történet. Isten dolgát, üzenetét egy kézlegyintéssel elintézni nem lehet. Érezték, olyasmi történt ott a Lélek hatalma által örvendezőkkel, aminek következménye lesz nemcsak a Lelket vettekre, hanem azokra is, akik megtagadták a Szentlelket. A Lélek ott életet kezdett s ettől fogva az lesz az élet, ami ott elkezdődött. A Lélek életet kezdett s ezt az életet meg kell látni mindenkinek. E felett az élet felett döntení kell. Azt vagy elfogadom, vagy eltaszítom.

De mindenkép felelnem kell érte. Mindenkép enyém lesz ennek az új életnek nyomán az igaz élet, enyém lesz ennek eltaszításával az örök kárhozat.

Itt volt pünkösöd, itt van még! Nem azért, hogy zárókövet tegyen pár nap, pár ünnep végére, hanem azért, hogy folytassa azt, amire Isten elküldte, folytassa új lelkeknek megvilágítását és az életre való bevezetését. Találkoztál-e vele? Vezethet-e tovább is?

Fábián Imre

sárszentlőrinci lelkész, belmissz. esperes.

Az újjáteremtés ünnepe.

Pünkösöd II. ünnepére. Délélőtt.

János 3, 16—21.

Pünkösöd Isten lelke újjáteremtő hatalmának ünnepe, bár nem ez volt a legelső alkalom, midőn e világ a lélek újjáalkotó erejét megtapasztalta. Azzal kezdődött már a látható világ története is. Amint a tanítványok a lélek ereje által lettek azzá, amivé Uruk akarata szerint lenniök kellett (Máté 5, 13—16), ugyanaz történt a világmindenséggel. A sötét, kietlen, pusztaság feletti lélek belelépett a chaosba, így lett a zúr-zavarból rend, a lehetőségekből valóság. A lélek mutatta meg mindennek a maga helyét, a cél nélkül romboló vad erőket korlátok közé szorítva, azokat Isten célját szolgáló, áldásos munkát végző erőkké alakította át. Így lett a chaosból kozmosz.

Isten lelke által lett az emberből is ember: Isten képe, a teremtetés koronája, Isten helyetteseként a földnek ura. Midőn a hálátlan ember Isten ellen lázadva a rombolás lelkének szolgálatába szegődött s így önmaga Isten által elgondolt lényegének s a reá bízott javaknak ellenségévé vált, átok alatt élt s átkozott lett a föld is őmiatta, Isten lelke akkor sem hagyta magára a világot, hanem áldottá és áldás forrásává tette azokat, akik egy egész világ gúnyja, üldözése, meg nem értése közepette az ő indításának engedelmeskedtek. Noé. Ábrahám. Próféta. Így készítette elő évezredek át a bűn igája alatt sóhajtozó világba Isten Fiának és általa Isten fiainak megjelenését, Rom. 8, 19., a világ újjáteremtését. Hogy ez megkezdődött, Isten országa e földön érzékelhető valósággá lett, annak emlékére ünnepeljük ma is. Az ítélet alatt álló világ újjáteremtése részben mint *megtörtént valóság*, részben mint *állandó szükségesség* legyen mai elmélkedésünk tárgya.

I. „Úgy szerette Isten „e” világot“ Az „a” és „e” betűk között, egyedül a magyar fordításban megtalálható, de az eredeti alapján is joggal megtartható finom megkülönböztetés azt jelenti: itt nem egy elképzelt, távol álló világfogalomról, hanem arról a világról van szó, melynek tagjául kellett hogy érezze magát úgy Nikodémus, ki e szavakat hallotta, mint János, ki ezt leírta. Ehhez

küldte el Isten az ő fiát mindazoknak véghezvitelére, amikről ez igékben szó van.

E világ *vesztébe rohanó* világ volt. Akár vakon rohant (kik?), akár a veszedelmet látva, mentség után kapkodva csúszott lefelé a lépcsőn (kik?), hiába volt minden erőlködése. Az önmagát fokról-fokra felfelé emelő világ hiú ábrándkép, vagy önámítás, melyet sem a tapasztalat, sem az Írás nem igazol.

E világ *kárhoztatásra méltó* világ volt. Nem a Teremtőre visszahárítható tökéletlenség, nem fejlődéssel összefüggő kezdeti gyengeség, hanem a bűn szolgálata súlyosztette fokról-fokra lejjebb, így joggal vonta magára Isten haragját, büntetését.

E világ nem csupán kárhoztatást, ideiglenes megpróbáltatást érdemelt, hanem *elkárhozást*, Isten által való örök elvettetést, halált. Rom. 6, 23.

Azért ilyen szigorú ítéletet, mert nem kénytelenségből, mert atyái elzárkóztak a világosság forrásától, élt a sötétségben, hanem *szerette* a sötétséget. Vak volt azért, mert vak akart lenni, gonosz cselekedeteit akarta a sötétség által elrejtetni, azzal ámitva önmagát, hogy ahol az emberek nem látnak tisztán, ott Istent is sikerül talán félrevezetnie.

E *világhoz* nem csupán egyes, emberi mértékkel mérve is különösképpen a sátán hatalmában álló emberek, a többiek által is megvetett népek tartoztak hozzá, hanem annak minden rendű és rangú, minden nyelvű és fajú, bármely erkölcsi és fejlődési fokon álló emberei és nemzetei s e jelzők kivétel nélkül mind-egyikre vonatkoztak.

Ezt a világot nem lehetett megmenteni újmódi tanításokkal. Még Mózesnek és a prófétáknak Istentől nyert tanításaival sem, annál kevésbbé emberektől származó „világi” tanításokkal.

Nem lehetett megmenteni neveléssel sem. Még Isten haragjának s szeretetének hatalmas nevelő eszközei sem bírták a kiválasztott népet újjá formálni. Nincs az az új nevelési módszer, mely új szívet volna képes teremteni.

Isten végtelen bölcsesége sem tudott úgy az ő atyai szeretetének, mint a bünt halálra ítélő szentségének egyiránt megfelelő más megoldást találni, minthogy elküldte azt, akiben az ő lelke lakozott egész teljességében, hogy benne, általa egy olyan világ alapjait vesse meg, mely mindenben ellentéte az őt megtagadó, kárhozatot érdemlő világnak.

A Krisztusban való hit által, aki ennek az új világnak alapköve, éltető forrása, teremtette meg az ő benne lakozó s az ő általa elküldött lélek az első keresztyén gyülekezetet s lett így a bűn által okozott chaos közepette Isten országa, melyben a Teremtő tetszését találhatta, élő valósággá a földön.

II. Midőn Isten lelke ezeket az igéket ma neked hirdetteti, akkor ismét nem egy tőled távol eső gondolatbeli világra vonatkoznak ezek a szavak, hanem a te világodra. Tükröt tart eléd, melyben a te korodnak hajszálíg hasonlatos vonásait fedezed fel. Nyugodtabb korokban a látszat elrejtette előtted a mélyebben

fekvő valóságot, de a te korod háborgó tenger, amely felszínre vet mindent, amit az ember rejtegetni szeret, vihar, mely leszagatja a legügyesebben festett álarcot is. Ne félj e tükörbe beletekinteni, hanem borzadj el a látottaktól. Ez a gyógyulásnak útja.

Menj pontról pontra. Vesztébe rohanó világ. Kárhoztatásra méltó világ. Elkárhozásra méltó világ, mely gyűlöli a világosságot, szereti a sötétséget. Az Apokalipsis lázálmos képei a „vég”-ről elevenedtek meg újra szemeid előtt. Midőn szeretnéd a magasabb erkölcsi színvonal nyomait felfedezni, Isten törvényeit lábbal tipró vakságot s az erkölcsi érzék teljes hiányát találod elégszer, fent úgy mint lent. Az Isten ellen lázadó ember kezében a pusztítás eszközévé válik a tudomány legáldottabb vívmánya is. A jelen minden nyomorúsága büntetés a sötétség szeretetéért, melyben az ember cselekedeteinek valódi rugóit, a végtelen önimádást, teremtet bálványok szolgálatát a Teremtő helyett, elrejteni igyekszik.

Isten mindennek ellenére most is hirdetteti s éppen egy ilyen világ számára kell, hogy teljes hűséggel hirdessük az Úr üzenetét: „Úgy szerette... 16—17. v.” Van szabadulás, van megújulás, van életlehetőség, de nem úgy, ha annak a világnak ránk maradt hagyományaiból akarunk még most is élösködni, melyet Isten lelke 2000 év előtt megújított s annak a léleknek a gyümölcseit szeretné e világ élvezni, mely lélekről tudni sem akar, hanem úgy, ha hittal megragadja maga is azt, aki minden kornak s minden nemzedéknek egyedüli szabadítóul adatott s engedi, hogy az ő lelke, melyet minden nemzedéknek megígért s minden nemzedékhez külön-külön elküld, a száraz holttetemeket megelevenítse. Minden egyes nemzedékre és egyes emberre élet és halál kérdése ez: akard-e ezt az Isten által adott egyedüli lehetőséget hittal megragadni. Mások helyett nem felelhetsz, de a magad nevében meg kell adnod a feleletet. Feleld: „akarom!”, akkor pünkösöd emlékünnepből valódi pünkösddé válik.

Büki Jenő
mekényesi lelkész.

Ime, újjá lett minden.

Pünkösöd II. ünnepére. Délután.

Ap. Csel. 10, 42—48.

A délelőtti szentigék alapján egy új világ megteremtéséről, mint megtörtént tényről és mint állandó szükségszerűségről szóltunk. A mai epistola 3 mozaikképet rajzol elénk ebből az új világból.

Nézzük mindenekelőtt az újjáteremtett Péter apostol képét. Az a Péter, akit Pállal szemben a szűkkeblű partikularizmus képviselőjének szoktunk tekinteni, volt az első, aki áttörte a népe hagyományai által emelt merev korlátokat. 28. v. Nemcsak szó-

val mondja, hanem tettel is megmutatja, hogy apostoli hivatása teljesítésénél nem ismer különbséget ember és ember között.

A „nép“, mely előtt *bizonyosságot tesz* Krisztusról, mint az élők és holtak bírójáról, nem a kiválasztott nép már, hanem minden élők hozzá tartoznak e néphez. *Bűnbocsánatot* nem csak azoknak *hirdet*, akik előtt már a próféták is szóltak a kegyelmes Istenről, hanem mindenkinek, aki hisz Krisztusban. Nem tanácsolik senkivel, vajjon meg lehet-e keresztelni ezt az első pogány családot, mely az ószövetség népébe való előzetes felvétel nélkül vette Isten lelkét, hanem *parancsot ad*, ellenmondást nem tűrve ezek megkeresztelésére.

Vajjon emberi elgondolások, látkörének a tapasztalat folytán bekövetkezett kitágulása volt-e oka ennek az eljárásnak? Ha ez lett volna, akkor nem várt volna a Lélek világos parancsára (19—20. vers.) s nehezen értenénk meg későbbi küzdelmét is önmaga régi énjével. (Gal. 2, 11—13.) A Lélek kényszerítette erre az útra s vitte tovább minden vonakodása ellenére is.

Példája mutatja, milyen kötelesség vár a mi pogány világunkban is azokra, akik a Lelket vették. Mi az, amiről bizonyosságot kell tenniük, hogy emberi szóval történő bizonyoságtétel útján a lélek betölthesse az utána ma is sóvárgó lelkeket.

Nézzük a másik képet, Péter kíséreit, a „zsidóságból való híveket.“ Nem vezetésre hivatott, külön adománnyal felruházott egyéniségek, hanem csak egypár névtelen azoknak ezreiből, akiket az apostolok bizonyoságtétele nyomán a Lélek megragadott. Itt is inkább csak mint szemlélők, nem mint cselekvők állnak ott. Elálmélkodva látják, hogy a Lélek útjai mennyire nem emberi elgondolások, értékítéletek szerint igazodnak, de a pogány családra kitöltetett Lélek az ő szívüket is eltöltötte már, látókká s hallókká tette annak megismerésére, hogy Isten gondolatai magasabbak, mint az emberek gondolatai, ezért örvendő egyetértéssel hallgatják az új testvérek bizonyoságtételét. Hogy mennyire nem magától értetődő ez az örvendő hallgatás, Isten lelkének működését csendben szemlélő álmélkodás, azt mutatja azoknak a példája, akik Pál nyomában járva minden erejükkel igyekeztek lerombolni, amit ő a Lélek ereje által épített (lásd 14, 2. 19. vers, 17, 5. v. 19, 5. v.) valamint azoké is, akik Krisztus nevével ajkukon a keresztyéniséget zsidó szektává próbálták lesüllyeszteni. (15, 1. 5. vers, 2, Kor. 11, 5. 20. 22., Gal. 3, stb.) Isten lelke, bár súlyos küzdelmek után gyökerestül megváltoztatta az általa megragadottak gondolkodását, lenyesegette azok tévelygéseit.

A harmadik kép: Kornélius s háza népe, az első, pogányokból lett keresztyén gyülekezet. Istent kereső, becsületes életet folytatni akaró lelkek voltak (2. vers.) Ez tette méltókká őket arra, hogy elsőek legyenek a milliók közül, de ez nem azt jelenti, mintha Isten lelke csak ilyeneket tudna megmozgatni, hanem ellenkezőleg azt, hogy még az ilyeneknek is szüksége van a Lélek mindent megújító munkájára. Nem becsületes életük, jótekonyság szívük, Isten után vágyódó lelkük tette őket keresztyének-

ké, hanem az a Lélek, melyet Isten, meghallgatva szüntelen könyörgésüket, elküldött hozzájuk. Sem Kornélius, sem a többiek nem elégedtek meg a Lélek vételével, hanem elengedhetetlenek tartották a keresztséget, a Krisztussal való közösségnek Krisztus által rendelt jelét.

A sorrendet a keresztség és a Lélek vétele között Isten állapítja meg, sokszor máskép, mint ahogyan az emberek elvárnák, de nem a keresztség vétele, sem a Lélek vétele önmagában nem elég ahhoz, hogy valaki Krisztussal élő közösségben éljen. Sem a Gandiéhoz hasonló, sok „keresztyént“ megszegyenítő, krisztusinak mondható gondolkodás, érzület, sem pedig fordítva, a keresztség vétele, Krisztus lelkének hiánya mellett, nem tesz senkit keresztyénné. A keresztség megvetése, bármely okból történik is, Krisztus parancsának s így magának Krisztusnak megvetése, viszont: „Senki sem mondhatja...“ (1. Kor. 12, 3.) Ne szűnjünk meg ezért könyörögni: „Jövel Szentlélek Uristen...“, hogy az Úr súlyos ítéletét elkerüljük (Máté 7, 22—23.) s engedjük magunkat vezetettetni egyedül az Úr lelke által.

Büki Jenő

mekényesi lelkész.

